

Christian Christiani

Corona Pacis Sive Schema & Synopticum, quoddam doctrinae Pacis Scriptum primum praeivum, in quo Historica relatione ... in forma coronae introducitur & docetur ...

Helmaestadi[i]: Mullerus, 1642

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn793004969>

Druck Freier Zugang

Fc

Fc-1601^{1.2.}

CORONA PACIS

SIVE

Schema & Synopticum, quoddam doctrinae
Pacis Scriptum primum prævium, in quo Historica re-
latione, atq; enumeratione, multiplicium, quæ antiquis
temporibus, in ludis Olympiacis, Pythiis, Isthmiis, Nemeis & e-
jusmodi exercitiis aliis, præsertim verò in bellis & eorum Triumph-
phis, Pancratiastis, Palæstritis, & aliis luctatoribus, loco Brabæi,
in signum & præmium strenuitatis & victoriae, dari consueverunt Coronarum,
benignæ atq; exoptatæ Pacis studium, in forma coronæ intro-
ducitur & docetur,

*Quanam omnium optima atq; pretiosissima sit, quam Reges & Princi-
pes in capite suo & regnis gestare queant; Corona, videlicet Pax & concor-
dia, quam sibi merito instar Corona caram & commendatam habere debeant
huius mundi Magnates, non secus, atq; coronas suas solent magnificare, pro-
pterea quod hodiernis nostri sæculi temporibus, multò augustior promotione pa-
cis, quam olim pugnis & praeliis & eiusmodi spectaculis & militaribus con-
flictibus aliis fieri potuit, corona comparari & acquiri potest.*

Pro voto felicitatis, nec non boni nominis & ominis,
ut & pacifici novi regiminis augurio, quo in Electoralem officii
sui administrationem, quasi imposita corona, in nomine Sacro
Sanctæ Trinitatis, publicis precibus, Illustrissimus atq; Potentissi-
mus Princeps & Dominus, Dominus Fridericus VVilhelmus, Mar-
chio Brandenburgensis & SS. Rom. Imperii Elector, &c. bonis avibus immitteretur,
die pœnitentiæ Electorio, qui in 8. Iunii sive diè Mercurii post Dominicam Tri-
nitatis Anno 1642, intidit, explicatione Psalm. 21. publica
concione propositum.

*Et nunc pro Prodromo Germanici, hac de re concepti scripti, in quo hæc, qua
hic delibatim & extremis saltem nuda dispositionis & allegationum apiculis in
medium adducuntur, prolixius illustrantur, nec non consimilium quorun-
dam aliorum, in quibus ipsa pacis realia, decem dimigariis integris pertra-
ctantur tabellari saltem hæc idea & Sctographia typis commissum, usq; dum
ipsum, è quo hæc, quæ hic summatim saltem referuntur desumpta sunt, proto-
typon, in sua Symmetria, & pleno contextu prælo posuit insequi;*

Per

M. Christianum Christiani, Stetinsensem, Pomeranum, ad annos
30. Pastorem Ecclesiæ Petrinæ apud Stendalienses, in Veteris Marchiæ Metropoli
& Ministerii, quod ibidem est, Seniore.

HELMAESTADL, Typis HENNINGI MULLERI, Anno 1642.

Catalogus.

Sive

Series quorundam scriptorum, de negotio Pacis conceptorum, quarum illorum sint nomina, qua Methodo, & quo numero sese invicem exceptura sint, si prae lo publicari possent.

1. Prima hujus pertractionis Diathesis à Deo initium facit, & incipit à primo pacis autore & principio, eoque falso & commentatitio quisnam sit, qui non pro pacis datore & collatore habendus, & quomodo ille ipse non in gentiliū Idolis, aut Pontificiorum sanctis ut Patronis & Diis Tutelaribus, quærendus sit.
 2. De Deo vero Pacis autore & Collatore 1. quis sit, à quo pax proficiatur, & deveniat, videlicet sacro sancta Trinitas, Pater, Filius, & Spiritus sanctus, qui propterea Deus pacis, & pax reciproce, pax Dei dicitur; 2. Nec non de laudibus & optatæ pacis Encomiis, quæ inde exurgunt, & resultant, quod pax non Angelos, homines aut alias creaturas, sed Deum autorem habeat, ut & 3. De definitione nominis & Rei, quid sit Pax, 4. Nec non de prima pacis specie, pace nimirum spirituali & interna, quid de ea statuendum sit.
 3. De divisione sive 1. varis pacis speciebus quotuplex sit, 2. præsertim de secunda pacis specie, pace nempe temporali, 3. Nec non de causis impulsivis quæ quemlibet Christianum ad studium pacis & concordie cohortari debeant.
 4. De voto sive spirituali recuperandæ pacis modo, qui sit devotis precibus iuxta vota & ritus salutationum veterum.
 5. De via sive temporali redintegrandæ pacis modo, qui consistit in salutariibus pactis, & sanis aliis pacis consiliis, ad pacem Hierosolymæ faciendibus.
 6. De futura pacis spe, & an ea sit firma & constans quædam præsentibus hisce nostris ultimis paulò ante mundi finem temporibus, præsumi queat.
 7. De Impedimentis & hucusq; deficientis pacis obstaculis quænam fuerint, & adhuc sint, quæ pacem retardent, & quomodo illis ipsis non propediem è medio remotis non nihil infelix eventus timendus sit.
 8. De auxiliis & fortissimis pacis præsidijs, quibus niti queamus in medijs etiam contrariis meliora sperando;
 9. De dulcissimis Dei promissionibus, quibus se vel tandem desolatis regionibus dulcissimam pacem redditurum pollicitus est, ut illis ipsis erigere & fidem nostram firmare queamus, ne vel præsumtio, vel falsa sit persuasio & inanis imaginatio sed firmum fundamentum habeat, quo ceu certa fiducia niti queat;
 10. De pace vitæ æternæ quam per beatam emigrationem & lætissimam resurrectionem in cœlesti Hierosolyma sperare & anhelare debeamus, si spes temporalis pacis omnino fuerit frustranea;
- Vna quavis earum stylo & filo Germanico concepta, decem ad minimum terminationibus constans integrum systema pacis constituit, in quo ut plurimum, pleraq; quæ de pace spirituali, æternali præsertim temporali vel restituenda vel speranda, nec non de modo restitutionis spirituali & temporali, in scriptura sacra, Historijs profanis, Poetis, Oratoribus, & ejusmodi aliis autoribus inveniuntur, comprehensa sunt.

Serenissimo atq; Potentissimo Principi
ac Domino

DN. FRIDERICO WILHELMO,
Marchioni Brandenburgensi, Sacro Sancti Ro-
mani Imperii ArchiCamerario, & Electori, Borussia, Iulia,
Clivia & Montis, Stetiniensium, Cassubiorum & Vandalorum, ut
& Crosnensium & Iegerndorfensium Duci, Burggravio Norin-
bergensi, Principi Rugia, Comiti Marchia, Ravensbergen-
sium, & Ravensteinensium Domino, Domino
meo clementissimo.

GRATIAM ET PACEM;

erenissime atq; Potentissime Princeps ac Domine, Domine
& Elector Clementissime, Commemoratu non indigna
sunt, quæ ab Historicis perhibentur, de quibusdam qui in
aliquibus rebus præ alijs antecelluerunt, & in quibusdã
studijs, præ alijs fuere clari & celebres quales fuere;

I. In naturalibus, sive eximijs quibusdam natura operibus &
virtutibus, ut pote

1. Donis animi, videlicet, Graci ingenio, Rhadamantus Iu-
dicio, Cyncas memoria, & alij alio modo excellentes.

2. Donis corporis, ut Lyncus & Argæus visu, Absolon & Ne-
reus forma, seu externa corporis pulcritudine, Goliath, Simson &
Milo, Crotoniatarobore, Gigantes corporis proceritate, Patriarchæ
antediluviani vita longævitæ, Asahel celeritate alios superantes.

3. Donis fortuna, ut Ahasverus & Nebucadnezar, Potentia,
Cræsus, & Syracusani divittis, Curetes ære, Phœnices bobus & ar-
mentis, Argivæ equis, Siculi frugibus, & terra nascentibus, Scythæ
feris, Chalibes ferro, & alij alios, alijs rebus vincentes.

II. Virtualibus sive insignibus quibusdam virtutibus animi,
ut Numa religione, Regulus fide, Salomon sapientia, Cato gravitate,
L. scævola constantia, Trajanus bonitate, Appollonius temperantia,

A 2

Ioseph,

Ioseph, Susanna & Hyppolitus pudicitia & castitate, David precibus, Iob patientia, Maria mater Domini humilitate, Alexander Magnus & Lutherus magnanimitate, Cleantes laboriositate, alios excedentes. Quo pertinent & vitia animi quibus alij alios superarunt, ut Alexandri dolis Circe Marci Umbri & Pselli veneficiis, Zoroaster magia, Thuscis aruspicio.

III. Habitualibus sive artificialibus usq; liberalibus, quales fuere Aegyptij & Babylonij Astrologia, Archidamas Geometria, Cicero eloquio, Hippocrates & Crotonia Medicina, Euclides numeris, Apollidorus Grammatica, Lacones Loquendi brevitare, Plato & Aristoteles Philosophia, Archilochus Iambis, Lacedaemones legibus, Alexandrini Grammatica, Geometria, & Philosophia praevalentes;

IV. Manualibus sive opificiis Mechanicis, ut Appelles pictura, Praxiteles sculptura, Athenienses arte statuaria, Aeginitae athletica, Mitilinaei arte Cytharadica, Thebani tibiarum modulis, Amphion & Orpheus Lyra & Musica, Alcinous hortis, Aristaeus mellificio, Tyssageta & Lycra venationibus, Amazones peltis & securi, Hannibal stratagemate, Arachne lamificio, Typhis ut & Athenienses arte nautica, Chiron & Alcon arcu, Excestides peregrinatione, Manes Florentinus Sphaeristerio, Pollux, Phlegens & Boetij palaestra & exercitii Gymnicis, Aegyptij Sistro, Cretenses Gelonij, Scytae, Ituriei & Parthi sagittis, Hylas cestu, Lycas stadiis, Castor equis & alij aliter, quemadmodum testatur Lucanus inquiring:

Tunc & Ituriei Medij, Arabesq; soluto,

Arcu turba minax nusquam rexere sagittas.

Et Tibullus:

Vera manent Thuscis exta probata viris.

Et de Polluce equitatu claro scribit Statius lib. 5. Sylv.

----- Non toties victorem Castora gyro,

Nec fratrem cestu virides plausere Therapna;

Præsertim vero Sidonius qui antecedentia & paulò antè commemorata velut in compendio complectitur inquiring,

Pollux

Pollux cum castu laudatus, Castor habenis,
Pallas tum cervis, Delia tum pharetris,
Alcides clava, maiors tum lusit in hasta,
Atlas tum virga Nebride tum Bromius;
Item. Axe Pelops, cursu Hippomenes luctaque Acheleus,
Aeneas bellis, spectatus Gorgone Perseus;

V. Ego vero horum exempla imitatus, si in arte quadam excellere, vel inclarescere vellem, aut possem, nihil est, quod magis in votis haberem, quam ut in studio pacis possem palmam consequi, partim pro me, & pro Malevolorum insectationibus, pacem possidendo, partim alijs artem, & certas pacis publicæ regulas præscribendo. Illud ipsum enim si præstarem & dextro oscine effectum darem, mea opinione tantam rem agerem, quæ omnes antecedentium conatus, si non superaret, certè saltem multò maximè æquaret.

V. Illud ipsum autem quemadmodum Atlantis opus esse, non ignoro longè meis impar humeris: Ita tamen aggredi & nonnihil attentare non dubitavi, scripta quedam adornando, in quibus optatæ pacis negotium, hucusq; non parum collapsum, & quid de illo sperandum, nec ne sit, Item quibus modis tam spiritualibus quàm corporalibus redintegrari queat, quodammodo delineatæ sūt, ut quemadmodum in initio mei Ministerij annis 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. omnis generis scripta bellica publicavi, quæ in prototypo expressius denominata sunt, sic in fine tam officij, quam vitæ propemodum mea limine & termino scripta quedam pacis divulgarem, quibus quasi impositio colophone labores Ecclesiasticos meos concluderem, An fortassis possit fieri ut quemadmodum prædicta mea scripta bellica infelix mox subsequentis bellæ præsagium fuere, post quæ confestim, exiguo interiecto annorum intervallo, hi qui ad huc hic loci versantur & durant, tumultus bellici secuti sunt, sic scripta mea pacis, quæ à nunc publicarem, propediem & præproximè iterum allucescentis & sperandæ benignæ pacis præberent præludium, & illam ipsam iterum præforibus esse significarent, non secus ac Romanorum duplex vestitus, quo belli tempore sagis, sub pacis

vero si atque Togis amitti sunt, diversum dedit indicium, uti suo tempore ex historijs copiosius comprobabitur;

VII. Ac ut hujus rei vel tandem aliquale specimen exhiberetur, nihil est quod maluissem, quam ut è vestigio ad rem ipsam, & ipsos in frontispicio scripti delineatos pacis tractatus principales accedere, & illo ipsos in sua symmetria & integro contextu stylo & filio Germanico potuissem producere. Quia vero tanta est presentium temporum injuria, ut id propter ferociam belli, qua Mars arti longè prædominatur, & propter defectum sumtuum Typographicorum debito modo fieri non potuerit, ne viderer omnino nihil agere, & quo minus audirem, quod spes & res mea omnino in spongiam incumbant, & hucusq; meus impensus labor totus frustraneus & inanis sit, & in cassum abeat, pro more apud literatos passim recepto, à prolegomenis & quibusdam præcognitis initium facere, & aliquid in medium volui consulere, quod ad pacis commendationem faceret, illam ipsam in forma Corona Regiæ introducendo, & demonstrando, quod optima, quam in capitibus & regnis suis Magnates gestare queant, Corona, Pax sit, & quod quemadmodum olim corona pugnis & præliis acquisita sunt, sic hodie multo laudabilius studio pacis comparari queant, & quod quemadmodum Magnates coronas suas in magno pretio habere solent, sic quoq; pacem magnificere, & sibi commendatâ habere debeant, propterea quod Corona Coronarum, & Coronarum Imperialium & Regiarum sit, omnium optima, nullis q; vel Imperatoris vel Regis Coronis æquiparari queat;

Et illud ipsum saltem in Sciographia & tabellari quodam schemate stylo Latino lucrandorum sumtuum typographicorum ergo, & quo minus in nimis immensam summam excrescerent, ut ex illis saltem prægestus, & futurorum posset desumi præcludium, è quo à longinquo, & quasi eminus per transfennam possit perspici, quid in futuris expectandum sit, donec, quod super hac re conceptum est prototypon Germanicum, suo tempore posset insequi;

VIII. Quod verò causas attinet, quas ob ego presentem hanc hujus rei ideam & telam Illustrissimæ vestrae celsitudini dedicare voluerim,

erim, multa essent, quæ in medium afferri possent quod me ad prædictum præpositum compulerint: Quia verò illa ipsa in prototypo copiosius enumerata sunt, haud duxi opus esse, hic loci repetere, sed consultius esse existimavi, si ad illius publicationem reservarentur. Vt autem illarum saltem aliqua constent primaria, sequentes sunt, videlicet quod id factum,

1. Propter nominis allusionem, ut quia Illustrissima vestra Celsitudo Fridericus vocatur, pro illa ipsa vota fuerint, ut se re & omine Fridericum, id est Salomonem, Irenaum & pacificum sive Divitem pace prabeat, quemadmodum Fridericus nomine dicitur,

2. Propter novi regiminis gratulationem ut Illustrissima v. Celsitudini publica precum solennitate qua hebdomade Trinitatis instituta est, in nomine sacro-sanctæ Trinitatis, corona pacis imponeretur.

3. Propter Illustrissima vestra Celsitudinis benedictionem, ut illa publicis precibus ad regiminis sui Electoralis administrationem, immitteretur & illi ipsi ad eandem prospera quævis exoptarentur, quemadmodum factum est in homagio Salomonis, & Iosaf, Item ingressu Christi in urbem Hierosolymam regio, ut illis pleno ore et cum iubilo ab universo populo salus acclamata sit, pro ut legitur 1. Reg. 1. 17. 39. & 2. Reg. 11. 13. 2. Paral. 23. 16. Psal. 18. 26. Matth. 21. 9. Marci 11. 10. Luc. 19. 38. Et illud ipsum primum Ministerii officium sit, ut huius negotii partes exequatur, quemadmodum videre est, in unctione Saulis & Davidis qua à Samuele & coronatione Salomonis & Iosaf à Sadocho & Iosada sacerdotibus præstita, 1. Sam. 10. 11. 16. 13. 1. Reg. 1. 39. 2. Reg. 11. 13. 2. Paral. 23. 10.

4. Propter Maiorum meorum imitationem, à quibus idem factum esse invenio, in contingentibus regiminum vicissitudinibus, ut vel conscriptis Epiæcedis super obitu seniorum planctus & luctus publicos, vel super successione novorum Principum congratulationes instituerint, quemadmodum testatur quam plurima, à b. meo parente conscripta carmina, quorum Exemplaria suo tempore exhiberi possunt. Vt presenti tempore idem facere & maiorum laudabilia vestigia terere meum sit, ubi Illustrissima v. Celsitudo Elector quintus est, cuius ego regimen recordari queo, quemadmodum suo tempore in publicatione prototypi expressius demonstrabitur.

5. Ad moris mei pristini continuationem, quod id ipsum facere annis antecedentibus consueverim, quemadmodum testatur Corona mea Imperialis in memoriam Invictissimi Imperatoris Matthie & Illustrissimi Elector Brandenburgiaci Domini Iohannis Sigismundi eodem ferè tempore obeur-

tium

tiū scripta, & anno 1619. impressa, cuius ductum sequi & porro continuare volui,

6. Ad officii mei peculiarem executionem, quod id præ aliis facere meum esse visum fuit propterea quod non modo Ministerii nostratis Stendaliensis, sed & totius veteris Marchia & Prignizia ferè senior sum, qui per 30. annos in Ecclesia Dei desudavi ut paucos præsertim in urbibus inveniri rear, qui me annis officii superent.

7. Ad mei meorumq; commendationem, ut hac ratione Illustrissima vestra Celsitudini me insinuem, si fortassis illius patrocinium & defensionem implorare opus fuerit.

8. Et quæ istiusmodi rationes plures esse possunt, quæ me ad huius dedicationis institut ionem commoverunt, quas omnes relevantes esse autumo ut clementem locum inveniant.

VIII. Quapropter ut illud ipsū fiat & præsens hac mea optatum suum scopum consequatur intentio, ea quæ par est, & qua fieri debet humillima animi subiectione, etiam atq; etiam rogo, ut Serenissimo vultu quod offertur Illustrissima vestra Celsitudo recipere & se in posterum Dominum meum Elementissimum præbere, dignetur, qui mihi omnis generis illustria beneficia porro largiatur & conferat, salutem meam & meorum promovendo;

Pro quo Illius Celsitudini ad quæcunq; debita subiectionis servitia & obsequia, præsertim verò memorem me semper de prædicatorem & deprecatorem offero, qui sibi salutem Illustrissime Vestra Celsitudinis & totius domus Brandenburgiæ indefessis precibus Deo omnipotenti studiosè committendam sedulo commendatam habeat, apud cœlestè Numen sollicitando ut Illustrissima Vestra Celsitudo firmam valetudinem una cum longeva vita & regionum suarum constante pace largiri velit.

Illustrissimam Vestram Celsitudinem cum Illustrissima Domina Matre & Electoralibus Dominis sororibus, totaq; Illustrissima Domus Brandenburgiæ Profapia & Electoralibus Agnatis & Cognatis tutela & validissimo Dei omnipotentis protegmini devotè demandando;

Dabam Stendalia 25. Iunii qui erat dies Iohannis Baptiste anno 1642.

Illustrissimæ V. Celsitud.
Subiectissimus servus

M. Christianus Christan.

CORONA
PACIS,

In qua optatæ & benignæ Pa-
cis studium in forma Co-
ronæ Regiæ intro-
ducitur.

A V T O R E

M. Christiano Christiani Pastore apud
Stendalienses Petrino & Mini-
sterii Seniore.

HELMAESTADI,
Typis HENNINGI MULLERI.
Anno clc lcc XLII.

CORONA PACIS

Sive

Synopticum quoddam de negotio pacis
Scriptum, quibusdam aliis futuris, Prolegomenon lo-
co præmissum primum prævium in quo studium pa-
cis & Concordiæ sub forma Coronæ Re-
giæ commendatum introducitur.

VESTIBULVM.

Sive

Generale Proæmium Scripti constitutionem & gene-
ralem dispositionem continens.

Hristiane quisquis es Lector, cui hæc, quas vi-
des pagellæ perlustrandæ exhibentur quod Plato
in Alcibiade, Laertius in vitis Philosophorum,
Cælius Rhodiginus Antiq. Lect. lib. 3. cap. 5.
Alex. ab Alex. Genial. diertib. 2. cap. 19. Aelian.
lib. 8. Var. hist. cap. 21. & ejusmodi Autores alii de Archi-
vis, Amphictyonibus, Atheniensibus & præsertim Sparta-
nis seu Lacedæmoniis, omnis generis populis, & eorum
sapientibus, utpote Phocione, Chilone, Lycurgo & aliis
memorant, quod nimirum brevitatis studiosi fuerint, &
quæ alii longè sermonis Syrmate, & pomposis verborum
phaleris proferrent, ἐν ἑπιτροπῇ καὶ τῷ βασιλευσὶν ἀντὶ πειρασ-
μοῦ καὶ βασιλευσὶν, succis à linguâ ore tereti & rotundo
remotis omnibus supervacaneis & iis quæ pro πειρασμοῦ &
ἀπεροσφισιῶσιν hoc est impertinentibus & talibus haberi pos-
sent quæ parum ad rem sive minus ad rhombum videren-
tur facere, sine omni superfluitate uno aut altero verbo po-
tuerint proloqui & sententiam quam vix alii periodo ab-
solvere potuerunt, duobus aut tribus verbis includere:
Illud ipsum est, quod in publicatione hujus scripti mihi u-

su-

invenire videtur, quod talem Laconismum cogar committere, quandoquidem quæ alibi tractatu quodam Germanico prolixius & copiosius à me explicata sunt, in Epitomen & breve aliquod compendium cogar constipare, & conjicere, ut exinde eorum saltem summa, tanquam ex Ideâ & schemate in extremis allegationum & nudæ dispositionis apiculis, quasi è longinquo per transennam possit perspicui, donec ipsum, quod super hac re conceptum est, in sua symmetria & integro verborum contextu stylo & filo Germanico, suo tempore sequi possit prototypon. Quia in re verum est equidem, quod non omnia æque commodè & competenter cum debito ornatu proferri queant, quam fieri potest, ubi pleno contextu proponuntur. Sed quod multa abrumbenda sint, quæ prolixius explicari possunt, & neminem offendere debeat si multa nudis saltem terminis & allegatis introducenda, quæ aliàs longè latius diduci possent, & si ordo connexionis non adeò accuratè observari possit, quam fieri potest, ubi res quædam plene orationis tractu exornatur, sed quod eveniat Horatianum istud

---- -- -- -- brevis esse laboro

Obscurus fio,

Interea tamen & hoc verum est, quod quemadmodum *βραχυλογία*, sive brevis in loquendo Laconum comitas Elegantia & gravitas potius virtuti quam vitio habita fuit, adeo ut res proverbio locum reliquerit, & quando argutus & nervosus sermo describi voluit qui momentum & pondus sive plus in recessu quam in fronte haberet, ille ipse *ἀργυῖος καὶ χλιῆος λόγος* sive Laconismus vocatus, & paucis multa comprehendere Laconicè loqui dictum fuerit. Ita quoque confidam & rogatum velim, quod in me non vituperandum sit, si quid obscuritatis intercesserit, propterea quod umbra non corpus, nec imago res ipsa sit, cujus est imago. Sed inter Ideam & id cujus est Idea semper discrimen aliquod maneat ut alterum alteri non sit simile, Prasertim ubi constat, quod id non mea culpa, sed necessitate & præli difficultate fiat, quod multa in angustum coarctan-

arctanda sint, lucrandorum sumtuum typographicorum
causa: ut illorum devitetur gravitas, quo minus in nimis
immensam summam excrescat. Et hic procedendum sit,
secundum effatum Comici, ut quimus quando ut volumus
non licet. Item melius est il, quam nil, melius est ut ali-
quid quàm omninò nihil fiat.

Quibus ita de brevitate hujus scripti præfatis & præ-
viis sine ulterioribus ambagibus ad ipsam operis *εργασίαν*
me accingo & generalem hujus opellæ dispositionem, in
qua illius nodus nervus & cardo consistit, præmitto, quæ
ista est, ut partes hujus scripti sint quatuor

1. Proloquium, 2. Textus.

3. Exordium, 4. Exegetis.

De quibus singulis Deo volente, & comite Spiritus sancti
gratiâ ordine & decenter & quam fieri potest Laconicè, id
est breviter & solidè, & ut id ipsum in honorem Dei & mul-
torum salutem cedat, faxit altissimus, per Christum Do-
minum nostrum. Amen.

PROLOQVIUM.

Quod attinet primam hujus scripti partem, nempe
Proloquium, desumatum illud ipsum est, à dicto Cassiodori
super Psalmum 37. quod continet

Literalem illius recitationem quæ ita habet, Bonus
Doctor præmiatur aptè, narrat apertè, colligit forti-
ter, ornat excelsè, docet, delectat & afficit. Paraphrasticam
illius interpretationem, quod pius Ecclesiæ Doctor ver-
bis istis innuat, Boni Pastoris sive concinatoris Ecclesiæ con-
stitutionem & conditionem, quomodo se in suo officio præ-
bere debeat, si in docendo aliquid ardui velit suscipere,
videlicet quod non modo omnia quæ proponere vult, soli-
dè & compertinenter, iusta methodo pertractare, sed &
formosum debeat facere initium, excitandæ attentionis
gratia.

Dicti illius ad præsens meum propositum applicati-
onem, quod idem quoque facere meum sit, ubi animo con-
cep-

ceptum habeo, de pace scripta quædam divulgare, ut non
saltem omnia quæ ad istum locum communem pertinent,
quam fieri poterit, nervosè enucleè sed & pro illarum præ-
cognitione speciosa prolegomena præmittam,

Præsentis meæ pertractationis propositionem, vide-
licet quod id faturus, aliquid dicturus sim, de pacis præ-
stantiâ & dignitate sub forma coronæ Regiæ introductæ,

Precum pro successu operis exoptulationem ut Deus
mihi ad hujus Thematis excussionem Spiritus sui sancti
gratia adesse velit.

TEXTVS.

Qui est initium Psalmi vicesimi primi in verbis quæ
ita sonant.

Victori Canticum Davidis.

Iehova in fortitudine tua lætatur Rex, & in salutetua exul-
tat. quàm vehementissimè.

Desiderium cordis eius dedisti ei, & prolationem labiorum
ejus, non prohibuisti, Selah.

Quoniam prævenisti eum benedictionibus boni: imposuisti
capiti ejus coronam auream.

EXORDIUM.

A variis veterum exercitiis quibus, gloriam & hono-
rem sive coronam laudis sibi viri strenui comparare con-
sueverunt continet,

1. Historicam relationem, quo ad eorum aliquos
qui vel venatu vel pugilatu, vel bellis excelluerunt,
2. Deinde practicam illorum exercitiorum ad me-
um propositum applicationem, ad quid nimirum historica
talis relatio inservire debeat.

DE PRIMO.

I. Quod attinet primum caput, nempe historicam
relationem quorundam, qui venatu excelluerunt fuere illi,

1. Inter Viros, Nimroth, Nicias, Melamon, Endy-
mion,

mion, Philoæetus, Croæus, Hellmus; Mithridates & alii
præsertim verò Orion, cujus mentionem facit, Ovid. lib. 1.
Metamorph. inquit.

Erravit quoniam cecidit venator Orion.

Et alibi,

Valle sequebatur jaculis venator Orion,

Sæpe sequens volucres retibus atq; feras,

Item, --- Cephalus cujus meminit, Ovid in Epistolis in
quiens.

Clarus erat quondam Cephalus multæq; per herbam,

Conciderant illo percutiente fera,

Nec tamen auroræ male se præbebat amandum

Ibat ad hunc sapiens pectore diva viro,

Et lib. 1. Metam. Cephalum sicloquentem introducit;

Sum nemorum studiosus ait cedisq; ferina.

Virg. lib. 7. Aeneidos vocat Lausum filium Mezentii maxi-
mum ferarum debellatorem cum inquit.

Lausus equi domitor, debellatorq; ferarum

Item Amycum vocat ferarum vastatorem lib. 9. Aeneid. in-
quiens,

--- Quo non velocior alter,

Vngere tela manu ferrumq; armare veneno,

Et lib. 11. Aeneid. meminit Venatoris cujusdam Orniti no-
mine inquiens.

--- procul Ornitus armis

Ignotis & equo venator Lapsyge fertur,

Martialis lib. 1. Epigram. meminit Venatoris cujusdam
nomine Carpophori, qui vixit tempore Domitiani Impe-
ratoris ita de eo scribens:

Summatua Meleagre fuit, quæ gloria fame,

Et quota Carpophori portio, fufis aper.

Et lib. 12. Ad Priscum Venatorem quendam ita scribitis

Parcius ut aris moneor apiente veredo,

Prisce nec in lepores tam violentus eas,

Sæpe

Sape satis fecit prada venator & arti,

Decidit excussus nec crediturus equo.

Et Statius lib. 7. Theb. & Syllius lib. 16. scribunt de quodam Aconteo.

---- ---- ---- *Donec flammatus Aconteus,*

Strage virum cui sucta feras prosternere virtus.

Horat. lib. Epistol. commendat Gargilium quendam quod Cervos in medium forum potnerit producere, inquires:

---- ---- ---- *Venemur ut olim.*

Gargilius qui manè plagas venabula cervos

Differtum transire foram populumq; jubebat,

Vnus & è multis populo spectante referret,

Entum malus aprum.

2. Inter mulieres vero fœminæ venatrices fuere Amimone Danaï filia, Britona, Nympha, Martis filia, Hippæ uxor Chironis, filia Centauri in Peleo Thessaliæ monte se venando exercens, Calisto, Lycaonis Regis, Arcadiæ filia, Procris uxor Cephali & aliæ; Præsertim verò Diana, cujus meminit Ovid. lib. 1. Metamorph. inquires,

Montibus errabat studiis operata Diana,

Et idem lib. 2. Fast.

Mille feras sylvis Phabe venata redibat,

Arethusa Dianæ Comes, cujus meminit Virg. lib. 4. Georg. inquires,

Et tandem positis velox Arethusa sagittis,

Crane cujus meminit Ovid. lib. 1. Fast. inquires,

Inde satæ est Nymphe Cranem dixere priores,

Nec quicquam multis sæpe petita prociis,

Rara sequi jaculisq; feras agitare solebat

Nodosq; cavatendere valle plagas.

Item Atalanta cujus meminit Ovid. lib. 8. Metamorph. inquires,

Venit Atalante Schonei pulcerrima virgo,

De cujus singulari velocitate pedum quâ polluit scribit

Ovid. lib. 10. Metamorph.

For-

*Forſitan audieris aliquem volamine curſus,
Veloces ſuper aſſe viros non fabularumor,
Ille fuit ſuperabat enim nec dicere poſſis,
Laude pedum forma ne bono praſtantior eſſet,*
Statius lib. 6. Theb.

*Quis Menelaja Atalantea
Neſciat egregium decus & veſtigia cunctis,
Indepreſſa procis,*
Hanc enim dicunt curſu certāſſe in Hippomenem, dum ab
eo in uxorem peteretur, unde Ovidius,

--- --- --- *Dum talia ſecum
Exigit Hippomenes, curſu volat alite virgo
Quae quanquam Schythica non ſegnius ire ſagitta
Aonio viſa eſt, inveni tamen ille decoris,
Mirator magis eſt curſus, facit ipſe decorum,
Auram refert oblata citis talaria plantis,*

Hanc curſus concertationem deſcribit Sidonius, dicens:
*Emicuit pernix populo trepidante virago,
Nil toto tactura gradu quin pallidus illas,
Reſpiceret medium poſt ſe decreſcere campum,
Et longas ad ſigna vias ſtatūq; propinquo,
Preſſus in hoſtili jam curreret anxius umbra
Donec ad anfractum metae jam jamq; relictus
Concitat & ſparſo fregit veſtigia, pomo.*

De quibus Virg. lib. 4. Georg. Cic. lib. 5. de fin. Cael. lib.
16. cap. 15. Valer. Flac. lib. 8. Argon. & alii autores conſu-
lendi ſunt.

II. Quod attinet alios, qui pugillatu excelluere, fue-
re illi, Neſtor, de quo Homerus teſtatur, quod Clitomedeu
luſta, Amphixum & Iphiclum curſu, Phileum & Polydorū
jaſtu ſuperarit, Enthymius, Pyctes, Locrenſis natione pra-
grandem lapidem, praeforibus Urbis jacentem, alio por-
tavit, Aegias Locrenſis teſte Pindaro in ludis Olympia-
cis, & Theagnes de Thafia pugillatu celebris 140, alij dicunt,

1200. Coronas honorum consecutus est, quemadmodum
videre est apud Alex. ab Alex. lib. 5. cap. 8. Et hujus gene-
ris fuere alij, utpotè Pythodemus, Dares, Carocus, Patro-
bius, quorum meminit Plin. lib. 25. cap. 12. Ægeſias Syra-
cuſanus, Archæas, Hylbæus, Aſtylius, Autotycus, Cleo-
medes, Cleomachus, Clitomachus, Choræbus, Democra-
tes, Demarchus, Diagoras, Rhodius, Epitherſis, Hype-
rus, Milo Crotoniata, Nicedorus, Montinæus, Polydo-
mas, Glaucus Cariſius, Erydamas, Lachus Epidamius,
Iſchomachus Tapſius, Cimon, Callias Athenienſis, Pyra-
gmon, Avenicen, Phrynon, Glycon, Phlegias, Alcida-
mas, Lycon Capneus, Ætholus, Agillaus Thidius, &
præſertim quidam nomine Anthæus, quorum Mavortia fa-
cta quodammodo ſequentibus verſibus Politianus compre-
hendit inquiring,

Incoluere animis dura certare palaſtra,

Neptuni quondam filius atq; Iovis,

Non certamen erant operoſo ex ære lebetes,

Sed qui vel vitam vel ſerat interitum,

Occidit Antæus, Iove natum vivere fas eſt,

Eſtq; Magiſtra Pales Græcia non Lybia,

De quibus ſi quis fuerit, qui plura cognoſcere deſideret,
ille conſulere poterit Herodotum lib. 4. & 6. Statium lib.
6. Theb. Cœlium Rhod. lib. 6. cap. 28. & lib. 16. ant. Lect.
cap. 5.

III. Præſertim verò inter prædictos & eorum ſimi-
les memorabiles præ alijs fuere, Broteus & Ammon, quorum
Virgilius mentionem facit ita inquiring,

Hinc gemini fratres Broteus & ceſtibus, Ammon,

Invicti vincti ſi poſſent ceſtibus enſes,

Et de ambobus Tyndaribus teſtis eſt Ovidius lib. 8. Meta-
morph. quod illorum alter equitatu alter pugillatu clarus
fuerit inquiring,

Tyndaride gemini præſtantes, ceſtibus alter,

Alter equo,

C

Et a-

Et alibi:

Tyndarida fortes hic eques, ille pugil.

AEmilius Brebryciorum Rex, propter insignem, qua in arte pugillatus præcelluit, agilitatem, Neptuno præ alijs casus fuit, teste Valer. Flacco lib. 15. Argon. cum inquit:

*Sparta Therepneum pugilem cum Symnade piguem
Stratum Brebrycijs Amycum suscepit arenis*

Item Buces Amyci & Erix Bucis filius excellentes pugiles fuere, teste Virg. lib. 5. AEneid. ubi ita scribit,

*Victorem Butem immani corpore quise,
Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat,
Perculit & fulva moribundum ostendit arena.*

IV. Quod attinet alios qui bellis clari & celebres fuere, describuntur illi vel in genere, vel in specie, In genere, quo ad aliquos, qui se in prælijs & pugnis strenuos præbuere quales sunt, Moses, Iosua, Gideon, Iephta, Simson, Samgar, Iefabeam & alij, qui κατ' ἐξοχήν propter singularem vim, qua alios virtute bellica antecelluere, heroes Davidis dicti. Item Iudas Maccabaus, & eorum similes, qui fundæ jactu capillum consequi aut alia stratagemata præstare potuere, quorum fit mentio in scriptura sacra Iosue 6. 20. Iudic. 7. 22. Iudic. 12. 7. Iudic. 15. 15. Iud. 20. 16. 1. Sam. 17. 49. 2. Sam. 23. 8. Et alios quorum fit mentio in alijs historijs quales fuere, Cyrus, Darius, Xerxes Persarum Reges, Cleomenes & Archidamas duces Lacedæmoniorum, Demetrius Polycrates, Antigoni Regis Macedonum filius, Epaminondas, Thebanorum Princeps, Cadmus Atheniensium Rex, & Cominaus eorundem dux belli perinclytus, Item Adrastus Archiviorum rex, Agesilaus, Brennus, Cambyssus, Cimon, Cræsus, Evander, Iugurtha, Iason, Hercules, Pacorus, Perseus, Theseus, Pyrytheus, Achillides, Thideus, Thrafibilus, Manlius Torquatus, Attilius Regulus, Marcus Curtius, L. Licinius, Dentatus, Sempronius Grachus, Scipio Africanus, Paulus AEmilius. L. Scæva, Pompejus, & præsertim inter Græcos, Priamus, Hector, Paris, Deiphobus

bus, Menelaus, Ajax, Vlyffes, Nestor, Diomedes, & ur-
terque Patroclus, irem Achilles, cujus mentionem facit Ho-
ratius inquitens:

Scriptor honoratum si forte reponis Achillem,

Impiger iracundus inexorabilis acer,

Fur a neget sibi nata nihil non arrogat armis.

Nec non Aeneas cujus animositatem deprædicat Diome-
des apud Virgilium inquitens:

Munera, quæ patriis ad me portastis ab oris,

Vertite ad Anaam: Stetimus tela aspera contra

Contulimusq; manus: experto credite quantus

In clypeum assurgat, quo turbine torqueat hastam.

De quibus si quis fuerit, qui plura scire desideret legat Li-
vium, Gellium, Svetonium, Plutarchum, Flavius Vopiscum,
Paulum Diaconum, Volateranum & alios in specie Tro-
gum lib. 15. Iustinum lib. 2. & 5. Cælium Rhodig. lib. 8. an-
tiq. Lect. cap. 15. & Sabellicum, qui eorum pleraque nomi-
na & facta sequentibus versibus comprehendit inquitens:

Et quem deceptæ plectentem crimina dextra

Cernere magnanimus Porfena non potuit.

Tercentum Fabios assertoresq; Camillos,

Nec quibus agnomen Africa terra dedit,

Non Catulos Denosque duos geminosq; Catones,

Non Capitolini nomina magna Laris,

Nec taceat Cossus nec te Marcelle relinquat,

Non Curios Phyrros Fabriciumq; senem,

Tollat in immensum Syllam Mariosq; feroces,

Pompejosq; duos Cesareamq; domum.

V. Præsertim verò & in specie inter prædictos belli-
cosos viros & mavortia, quæ ab illis perpetrata sunt, facta
memorabilia sunt, quæ de monstrorum domitoribus refe-
runtur, quomodo inter illos fuerint quidam qui non cum
hominibus, sed horrendis quibusdam monstris, tanquam
semidæmonibus debuere congredi, quales fuere, Simson

& David, quibus utrisque cum Leonibus dimicandum fuit, quod idem etiam contigit Lyfimacho, ut cum Leone conflictari debuerit, Georgius Cappadox draconem interfecit, cujus pestilentiali venenato halitu tota filica Lybiæ urbs infecta est, Attilius Regulus apud Bagra dam fluviam serpentem 120. pedes longum, ut & Alemon Sagittarius Cretensis alium serpentem immensæ magnitudinis, è cujus faucibus absorptum filium lillasum protraxit, & Apollo Pythonem Serpentem, à cuius nomine Pythius dictus est, interfecit quemadmodum testatur Ovidius lib. 1. Metamorph. ita inquit:

Hunc Deus arcteneas & nunquam talibus armis,

Ante nisi in damis capreisque fugacibus usus,

Mille gravem telis exhausta penè pharetra,

Perdidit effuso per vulnera nigra veneno.

Cadmus Agenoris filius confodit serpentem qui stridor dentium potuit armatas militum acies producere, semet ipsos mutuis vulneribus conficientes, Pallas, beluam, Alciden flammam ore vomentem, Hercules, Hydram, Leonem, aprum, cervum æripedem, Draconem, Hesperidum, Anthem taurum flammiferam. Et quæ istiusmodi plura sunt, quæ de Minotauro biformi, Geryone tricorpore, Sphynge, Caco maris Thessalii, prædone qui antica corporis parte homo, postica equus fuit, in historiis memorantur, de quibus Plin. lib. 7. histor. Nasar. cap. 14. Nicephor. histor. Eccles. lib. 7. cap. 19. histor. Lombardica, cap. 56. Iacobus de voragine, Petrus de Natalibus lib. 4. cap. 41. & alii autores consulendi sunt. Inter quæ primaria sunt, quæ de Perseo Iovis & Danae filio memorantur, quod occiderit Medusam anguicomam, quæ loco capillorum capitis serpentes in vertice confidentes habuit quos irata irritare, & contra læsores excitare potuit, ut eorum sibilis & veneno enecati, aut in scopulos conversi sint, quemadmodum testatur Ovid. lib. 4. Metamorph. ita inquit:

Gorgonis anguicomæ Perseus superator & alis,

Æthe-

Aethereas ausus jactatus ire per auras.

Et de Bellerophonte Glauci regis Corinthiorū filio, quod a Penobza Præti Archivorum Regis uxore falso stupri accusatus expositus sit, Chimæra triformi, quam tamen occiderit, quemadmodum testatur Ovid. lib. 1 tristium cum ait:

Nec quid de tetrico referam domitore Chimera,

Quem letho fallax hospita pœna dedit.

Item de Chorabo, quod monstrum toti Peloponneso formidabile occiderit, quemadmodum iterum testatur Ovidius, ita hac de re inquit:

Inq̄ tuos ea pestis eat quem dextra Chorabi

Vicit, opem miseris agricolisq̄ tulit.

De quibus in tractatibus meis de confesso superiore atque inferiore, nec non de Mutilis & Mancis quatenus & quo discrimine in Ministerium aliquod frequentius recipiendi, & super alios viros benemeritos evehendi, suo tempore pluribus, quomodo fuerint qui cum serpentibus, & anguibus pugnare debuerint, & ab illis icti recesserint, eodem modo quo illud ipsum adhuc hodie multis piis usu venit, quando cum hæreticis & tyrannis, falsis fratribus, & interdum monströse natis conflictari coguntur.

DE SECUNDO.

Quod attinet alterum hujus Exordii primum membrum, practicam nimirum antecedentium applicationem, illa sextuplex sive sextimembris est, & continet

I. Antecedentium exercitiorum liberam concessionem commemoratu, quod quatenus ad excitandam animi fortitudinem & corporis robur inserviunt, in personis magnanimis & strenuis absolutè non culpanda multò minus omninò prohibenda, sed quod de illis, uti rebus quodammodo utilibus cuique liberum suum relinquendum judicium, & arbitrium, ut se illis ipsis dedat, si illis sine detrimento valetudinis & neglectione officii vacare queat,

præsertim quo ad res bellicas, quibus mundus ad defensionem vitæ & bonorum carere nequit.

II. Eorundem examinationem, qua concluditur, quod quam utilia & jucunda etiam esse videantur, ut placere possint otiosis ingeniis, attamen si penitus inspiciantur, sint conatus evanidi, & inanes, quorum exiguus in vita humana esse usus potest, aut periculosi quibus facile iactura vitæ & valetudinis fieri potest, prout exemplis prototypo probatur, quorundam qui in bellis venationibus & pugillaribus, vel à feris, vel ab antagonistis & athleticis lethaliter vulnerati & toti perempti sint, de quibus legi potest, M. Samuel Meigerus in Nucl. histor. part. 1. lib. 3. cap. 10. pag. 311. 312. 313. 314. Et Iohannes Ravisius in officina pag. 850.

III. Illorum correctionem, qua statuitur, quod si emergere quis aut specimen virtutis velit edere, quo coronam gloriæ promereri velit, multò consultius faciat suumque talentum multò melius collocet, si studio pacis sedulo incumbat, & operam det, ut collapsam pacem restituat, in hoc enim omnium optimum facinus, quod non temporali sed æterna quoque simul memoria & gloria dignum perpetrabit, si beluam omnium pessimam, bellum nimirum debellet & efficiet, ut coronam omnium optimam impetret, quæ Coronis omnium Imperatorum & Regum multò præstantior est, ut quemadmodum olim coronæ pugnis & præliis, sic illæ hodierno die multò præstantius studio pacis comparari queant.

IV. Futuri hujus scripti propositionem, qua iudicatur, quod cum ita constitutum sit, ut pax omnium optimum sit, cui quis deditus esse queat, studium & quod corona, quæ illo ipso acquiritur, multò sit augustior coronis bellicis, ego propositum habeam, pro protegomenis futurorum aliquot scriptorum, in quibus ipsa pacis realia pertractabuntur, aliquid in medium consulere, de insigni pacis dignitate & præstantia, sub forma Coronæ Imperatoris & Regis introducta, & demonstrare, quod pax omnium

nium optima fit, quam in capitibus & regnis suis gestare queant Imperatores, Reges & alii hujus mundi magnates, corona, & quod ea multo præstantior sit quæ pace, quam quæ olim bellis acquiri potuit, corona, ut inde merito magnates commoveri debeant, illam ipsam studiosè inquirere, & venari juxta præscriptum & monitum Davidis Psalmo 35. v. 15.

V. Antedictæ propositionis dispositionem quæ iterum bimembris est, & consistit,

1. In historica variarum coronarum, quæ antiquis temporibus in usu fuerunt, relatione & commemoratione, quales & quotuplices fuerint.

2. Eorundem Theologica ad præsens meum propositum applicatione, ad quid nimirum historica talis relatio inservire debeat, videlicet ad pacis & aliarum virtutum quæ per Coronas & earum margaritas præfigurantur, commendationem.

VI. Illius dispositionis restrictionem, qua indicatur, quod hic loci saltem de primo propositionis membro, nempe de coronarum veterum historica relatione & descriptione dicendum, & quid de illis ipsis statuendum, sermo instituendus sit, & quod alterum illius caput Theologica nempe applicatio ad futuram homiliam rejiciendum.

VII. Precum profelici hujus operis successu reiteratam expostulationem, ut Deus ad hujus thematis solidam enucleationem, Spiritus sui sancti gratiam opulenter largiri velit.

EXEGESIS.

five

Prima Exegesis pars historica coronarum veterum, quæ antiquitus in usu fuerint relatio, agit de antedictorum exercitiorum remunerationibus, quodnam illorum fuerit præmium qui præ alii victoriam obtinuerunt, & triumphum deportarunt, & alios virtute superarunt, videlicet palma & corona. Id quod ipsum probatur,

1. Di-

1. Digressione, à loco Pauli I. Corinth. 9. v. 24. de cursu stadiorum in quo præmii hujus fit mentio quando in genere *βραβείον* vocatur.

2. Illius præmii constitutione, qua expressa Corona vocatur, una cum illius significatione, sive Apostolica interpretatione, quid nobis Christianis hoc ipso indicetur.

3. Coronarum veterum descriptionem, quid fuerint, ratione nominis & rei, nec non ratione causarum, videlicet efficientis, materix, formæ, & finis.

4. Earundem divisionem & distinctionem, quotuplices & quam variæ fuerint videlicet non uniformes, sed multiplices & multifariæ, præsertim bellicæ, quæ pro ratione & quantitate meriti, vel majores vel minores in præmium virtutis dari consueverint, de quibus in sequentibus capitibus porro ordine.

DE PRIMO,

nempe

De Apostolica digressione sive specialium quorundam exercitiorum, quibus coronæ promereri solitæ sunt, commemoratione.

Quod attinet primum hujus Exegeſeos membrum digressionem, nempe Apostolicam, à loco Paulino de cursu stadiorum, in quo cum primis Coronæ loco brabæi solitæ sint distribui, quarum occasione ad illarum descriptionem devenitur, continet illa,

1. Elegantem Apostoli allusionem à variis veterum exercitiis, in quibus præ aliis coronæ acquiri solitæ sint.

2. Illorum ludorum descriptionem quid & quales fuerint.

I. Quod attinet primò allusionem nempe Paulinam, in qua brabæi istius fit mentio, quod veterum exercitiis promereri fuit solitum, de illo ita dicit, an nescitis, quod qui in stadio currunt, omnes currunt equidem, sed unus illorum saltem præmium accipit. Et verbis istis facit mentionem stadiorum, in quibus antiquitus decurri fuit soli-

solitum, ut præmium sive Brabaum aliquod impetraretur. Et exinde figuram Christianismi sumit, & vult significare, quod si ad consequendum temporale præmium homines ad deo officiosi & industrii sint, ut nihil non agant, ut honorem aliquem consequantur, multò magis nos studere debeamus, ut æternum præmium Christianismi & fidei nostræ consequamur quod est vita æterna, uti Petrus vocat, 1. Pet. i. v. 9.

II. Quod attinet alterum nempe illorum ludorum descriptionem, sciendum est quod fuerint varii: & quod in illis constringendis valde liberales, & ferè ad prodigiù prodiga fuerit Græcia, Quemadmodum testatur Horatius lib. 2. Epistol. ita scribens:

*Vt primum positis nugari Græcia bellis
Capit, & in vitium fortuna labier equa:
Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum:
Marmoris, aut eboris fabros, aut aris amavit:
Suspendit pictâ vultum mentemque tabella,
Nunc tibicinibus nunc est gavisâ Tragædis:
Sub nutrice puella velut si luderet infans.*

Fuerunt enim inter illos celebrati.

Ludi Actii, quinquennales instituti apud Actium Epiri promontorium ab Augusto post Antonium & Cleopatram superatos in honorem Apollinis Actiaci.

Ludi AEacii qui fiebant de AEaco apud AEgeum.

Ludi seculares in honorem Apollinis & Dianæ, instituti Centesimo quovis anno, de quibus præco proclamare fuit solitus per compita, venite ad ludos, quos nemo mortalium visurus est, aut videbit, Hos instituisse fertur Val. Publicola propter exactos Reges, celebravit Philippus Imp. anno post urbem conditam millesimo in quibus fuere Elephantis 30. Alces 10. Tygri 10. Leones mansueti 40. Leopardi mansueti 30. Hyænæ 10. Gladiatorum fiscatorum paria mille, Hippitamus quoque Rhinoceros, Arcoleontes, Camelopardi, Onagri & equi fuere innumera- biles.)

D

Ludi

Ludi gladiatorii ad exercendam armis juventutem, ut si necessitas expostularet, hostem sine pavore aggredirentur.

Ludi Scenici in quibus Comædiæ agebantur ab histri-
onibus, instituti sunt ob petulantiam, accitis ex Hetruria
Iudionibus ad tibicinnu modos saltantibus, Hi fiebant ut
Theatris, Ludivero Venatorii & gladiatorii in Amphi-
theatris.

Erant etiam ludi venatorii in quibus positæ in the-
atro feræ ut Tygræ, Elephantæ & Leones cum gladiato-
ribus congregientes usque ad mortem & casum alterius
partis, editi per dies quinque, ac novissima pugna divisa
in duas acies quingentis peditibus, Elephantis vicenis,
trecentis, equitibus hinc & inde commissis.

In venationibus & gladiatoriiis soli conducti aut dam-
nati aut ambitiosi ostentatione sacrorum virorum adhibe-
bantur, quoniam maximum unius discrimen manebat.

Fuerunt & ludi Plebei qui instituti sunt a L. Sylla exactis
regibus pro libertate plebis.

Ludi Marathonii instituti ob taurum a Theseo inter-
fectum, ubi Phiala argentea dabatur præmium.

Ludi Dionysii fiebant in honorem Bachi compotati-
onibus & bibendi Licentia: his inerant populus & athlete
passim coronati.

Ludi circenses fiebant in circo, ubi loca erant & sub-
sellia equitibus patribusque designata. Primus circum de-
signavit Tarquinius Priscus, Spectaculum faciebant, equi
in Gyrum ducti pugillesque ex Etruria maximè acciti. De
his Tranquillus in Casare, Circensibus inquit spacio circi
ab utraque parte producto in gyrum, eurippo addito qua-
drigas, bigas & equos desultorios agitaverunt nobilissimi
Iuvenes.

Ludi Xystici, qui per hyemem exercebantur por-
ticu: Nam Xystus latam porticum significat, inquit Vitru-
vius lib. 6.

Præcipuè verò inter illos ludi erant quatuor, Olym-
pii, Pythii, Nemii, Isthmii.

Olym-

Olympii à Regione Olympia intra Pisam & Elidem Græciæ Oppida in honorem Iovis Olympii.

Pythii vocabantur Iudi Apollinares, instituti in honorem Apollinis post interfectum Pythona serpentem.

Nemei in honorem Archimori, Lycurgi Regis Traciū filii, quem ab Hysiphile nutrice in herba relictum serpens interficiat.

Ludi Isthmii fiebant in honorem Pelopis, Apollinis Archimori, & Palæmonis, uti videre est apud Statium lib. I. Theb. Peragebantur disco, hasta, saltu, jactu, lucta:

Qui disco certabant, discobuli dicebantur, propterea quod discum in sublime jaculabantur.

Qui hasta & cursus pernitate certarunt, haltici, qui palæstra paltici, qui cursu, stadiodromi, qui à limite revertebantur, & bis currebant, diautrodomi.

Qui lucta, Gymnici vel palæstritæ, qui in omnibus se exercebant, aut vincebant, Pancratiastæ, à Pancratiis sive Penthatliis hoc est quintuplici conatu, qui cursu, lucta, saltu, pugillatu, cestu & aliis rebus factus, in quibus quasi universales victores extiterunt, de quibus Lipsius in Saturnalibus, Henricus Salmuth in Guidonem Pancirollum, rerum memorabilium antiquarum pag. 673.

III. Ut varia fuerint, quibus talia exercitia dicta fuere nomina, videlicet

2. Gymnica à nuditate, erant agones in quibus nudi exercebantur athletæ vel vestibus levioribus usi fuere, quominus in conflictibus impedirentur, vel brachia & partes denudata gessere, remoto thorace & manicis, ut ad pugnam eò expeditiores essent, vel etiam toti nudi cum antagonistis in prælium commissi, perizonio saltem circa pudenda & ilia accincto, quod factum fuit in pugnis gravioribus, in quibus periculum vitæ quæsitum fuit, præsertim quando quidam ad bestias condemnati fuere, ut cum illis nudi præliarentur, & eo celerius ab illis arriperentur. Moris etiam erat in his exercitiis ut luctaturi tales ceromate, id est oleo cerato perfunderentur, quos qui ungebant, vocaban-

cabantur ceromatistæ, quemadmodum videre est apud Plinium lib. 7. cap. 56. Vnde Lucanus liquidam palæstram vocat lib. 9. dicens.

Arcades autores cytharæ liquidæque palæstræ,
Et Stautius lib. 6. Theb.

Ante alios erat unctæ Pales.

Post unctionem demum aspergebantur pulvere ut corpora ceromate & sudore lubrica mutuas luctantium prehensiones admitterent.

A corporis exercitiis ducta est Metaphora ad exercitia animi, qua Gymnasium accipitur pro ludo literatio, & Schola, in qua artes liberales apud teneram pubem pertractantur, teste Cicerone de Oratore. Cum inquit clamabant, credo omnia Gymnasia atque omnes Philosophorum Scholæ, sua hæc esse omnia propria. Et Gymnastes dicitur Præceptor sive exercitiorum Magister, Gymnastica dicitur ars seu Doctrina, qua pueri exercentur. Vnde Aristoteles præcipit lib. 8. Polit. Adolescentes Gymnastica & pædoticæ esse tradendos, ut fiant exercitiores finioresque. Athenis fuere tria talia Gymnasia, nempe Lycæum, Academia & Cynosarges. Lycæum fuit Aristotelis, Academia Platonis, Cynosarges Schola communis, quarum fit mentio à Cicerone in his versibus:

*In que Academia umbrifera nitidæque Lyceo,
Funderunt claras fecundi pectoris artes,*
Craneum Gymnasium erat apud Corinthum.

Cyllaravium est Gymnasij nomen apud Plutarchum in Cleomene Cic. lib. 1. de Oratore, facit mentionem Prytanei cujusdam talis Gymnasij inquit, ut ei victus quotidianus in Prytaneo, publicè præberetur. Et Philostratus in vita Herodis Attici, mentionem facit Canope, Pezilis, Tempe & aliorum Gymnasiorum in quibus Romana Juventus exercitata est.

2. Aliâ nomine exercitia ista dicta fuere stadia à stando, propterea quòd Hercules, Gigas quidam nomine omnique virtute & corporis robore præditus, agilitate pedum,

dum, & cursu velocissimus & pernicissimus uno anhalitu
125. passus cucurrit, & pervolavit, & postea substitit, &
spacium istius sui cursu stadium appellavit. Et est octava
pars miliaris, stadio nempe Italico quod pedibus nostris
625. mensuratur, Olympicum, pedibus sexcentis, Pythicum
circiter mille. Hic mos inoluit & consuetudo diuturna, ut
ex singulis urbibus, castellis & villulis juvenes sese prapa-
rarent, quatenus adveniente festivitate Deorum ad tale
spacium percurrerent, uti scribit Haymo super 1. Corinth.
9. Et Dionysius Chartusanus in expositione ejusdem Epi-
stolæ fol. 49. scribit, Continet stadium 125. passus, & dici-
tur à stando, quoniam Hercules fertur, ibi instituisse & in-
stituisse, ut pedites tot passus currerent, & in fine hujus spa-
cii starent & respirarent, quemadmodum testatur Gellius
lib. 1. Noct. Attic. cap. 1. In hoc studio sive exequalibus sta-
diorum cursibus, quos in Sicilia ad Anchisæ tumulum cele-
bravit Aeneas, præ aliis celebres fuere, Euriolus, Nifus,
Diores, Salius, Patron, Helimus & Panopes, Item Philip-
pides qui ab Athenis usque ad Lacedæmonem biduo stadia
140. cucurrit, Philippus frater Lysimachi regem per 200.
stadia vedum pedes comitatus est, lorica indutus.

Canistus cursor Lacedæmonius & Philomedes Alex-
andri Magni à Sicyone Elio uno die 1200. stadia cucurrit.

Ateus puer velocissimus Vipsano Consule à meridie
ad vesperam 75. stadia cucurrit magna omnium admiratio-
ne, quemadmodum testatur Martialis lib. 4. carminum in-
quiens.

Sive levem cursu vincere quaris Aten.

3. Et quæ istiusmodi similia sunt, quæ de aliis le-
guntur, quod insigni pedum velocitate fuerint præditi,
quales fuere, Camilla regina Volscorum, cujus celerita-
tem describit Virgil. in fine lib. 7. Aeneid.

Ille vel intactæ segetis per summa volaret

Gramina nec teneras cursu lesisset aristas:

Vel mare per medium fluctu suspensa tumentis,

Ferret iter, celeres nec tingeret aquore plantas.

Et idem scribit Cœlius lib: 5. cap. 5. de Iphiclo, Philacis & Climenis filio, quod tanta fuerit corporis agilitate, & pedum velocitate præditus, ut super triticeas aristas illas potuerit currere, & de Democrate, quod per mare potuerit transire, quod etiam de Oceano Neptuni Euriole Meno- is filia refert, Higinius.

Et de Achille scribit Catullus:

*Nascetur nobis expers terroris Achilles,
Qui persepe vago victor certamine cursu
Flammea pervertit celeris vestigia cerva.*

De Perseo scribit Propert. lib. 2. quod Pegaseo, alato equo vestus fuerit:

*Non si Pegaseo vertaris in aëre dorso,
Nec tibi Persei moverit ala pedes.*

Et Sidonius,

*Ac juvenem Stenobæa tuum cui terga vetustas
Pennati largitur equi.*

Poetæ fabulantur Dædalum inclusum labyrintho propter liberatum Theseum, cum Iudicium capitis expavesceret, alas sibi confinxisse, eoq; remigio periculum evasisse, quem admodum videre est, apud Virg. lib. 6. A Eneid.

*Dædalus, ut fama est, fugiens Minojæ regna,
Præpetibus pennis, ausus se credere coëto,
Insuetum per iter celeres natavit ad Arctos.*

Mermeros centaurus fuit pedum levitate præstantissimus, uti autor est Ovidius lib. 12. Metamorph. inquires:

*Quique pedum nuper certamine vicerat omnes
Mermeros accepto tum vulnere tardior ibat.*

De Phœdimio & Timante Statius lib. 6. Theb.

*Et bis in Isthmiaca victor clamatus arena,
Phœdimus alipedumque fugam prægressus equorum,
Ante Dimas,*

Claruit & Opheltis nauta, cursu velocissimo quemadmodum autor est Sidonius inquires:

Qui

*Qui vigor in pedibus frustratibinatus Ophelus
Sicaniam tribuit palmam plantasque superbas.*

Thalus fuit quispiam quem Iupiter æreis pedibus
finxisse dicitur, custodemq; Europæ adhibuisse ut celeritate
quotidie ter Cretam obire potuerit, & Iuba apud Plinium
testis est, Trogloditarū gentem mirā velocitatis esse. Con-
similiter Cadus quidam Alexandrinus cursu fuit velocissi-
mus.

De Lycaste, Dianæ Comite, Claudianus :

Et cursus Zephyvis nunquam cessura Lycaste.

De Echionis celeritate Ovid. lib. 8. Metamorph.

Impiger Eritinus cursuque invictus Echion.

Vnde nata proverbialia Ocyor austro, Sagitta, Parthica,
e quo & aliis rebus, de quibus Virg. lib. 10. Æneid. inquires :

fugit illa per undas.

Ocyor & iaculo & ventos æquante sagitta.

Et Lucanus lib. 1. inquires :

Et torto Baliaris verberare fundæ

Ocyor & missa Parthi post terga sagitta.

Et idem lib. 5.

Ocyor & cæli flammis & Tygride facta,

Idem lib. 9.

Calido non Ocyus austro,

Nix resoluta tepet,

Horatius lib. 2. Carminum :

Ocyor cervis & agente nimbos,

Ocyor Euro,

Seneca in Thebaide.

Sagitta qualis Parthica velox manu,

Excussa fertur, qualis insano rat is,

Delapsa cælo stella cum stringens polum,

Rectam citatis ignibus rumpit viam.

Et quæ ejusmodi plura sunt, quibus cursus velocissimus de-
scribi solet de quibus Statius lib. 6. Theb. Seneca in Hippo-
lito, Sidonius & alii.

4. De

4. Demum prædicta exercitia quoque palæstrica dicta sunt, à *παλίστριον* & *παλλήσιον* id est reiteratis corporum concussionibus, quæ trocho, disco, balistis, cursu, jactu, saltu, & cestibus pugnando fiebant, de quibus Virg lib. 6. *Æneid.*

Pars in gramineis exercet membra palæstris.

Et lib. 5. *Æneid.*

*In medium geminos, immani pondere cestus,
Projecit, quibus acer Eryx in prælia fœtus,
Ferre manu duroque intendere brachia tergo,
Obstupere animi tantorum ingentia septem,
Terga bouum plumbo insuto ferroque vigeant.*

Et Papinianus:

*Ac dum grandia plumbo,
Tegmina cruda bouum non mollior ipsa lacertis,
Induitur.*

5. Fuit enim cestus nihil aliud, quàm locum è corio bubulo manibus circumvolutum, plumbo etiam insuper adsuto] & ferro addito, quo in altum sublato pugnarunt, & hostes ictibus prostraverunt; *κεσθών* enim cingulum Græcis significat, quod ne excuteretur, in ictibus, tum cubito, tum humero alligabatur, & adsutum plumbum ferrumque fuit, quo faciliè cerebrum & guttur elidi potuit. Vnde ut ab ictu immunes essent, munimenta capitum & aurium adhibuerunt. Tota ars ictum vitare, non in fuga, sed in corporum inclinationibus & flexuris constituta fuit, ut ictus ictu & exceptione excuteretur.

Quibus lusibus successerunt, & adhuc hodie in usu sunt, Ludi Astralogorum, pilæ, alex & fritillorum, latrunculorum, lusus nucum, item:

Ludere par impar equitare in arundine longa.

De quo Horatius, Ludi Sortium, qui fiebant digitis de quibus Mantuanus *Ecclog. 1.*

Sortiri in digitis res in jucunda voluptas,

Magna prius tanti dum meus erat in scia morbi.

Item

Item micare digitis de quo Cic. lib. 2. de divinatione inquiring: Quid est fors idē propemodū quod micare quod talos jacere, quod tesseras.

Cum quibus conveniunt ludi Repusaræ Cempon, Commodaulomolæ, quorum fit mentio in Codice Justiniano lege ultima l. de Religios, & sumpt. funer. & alex lusu aleator, de quibus Henricus Salmuth in Guidonem Panciroliam rerum memorabilium antiq. pag. 673.

Si quis fuerit qui plura, de prædictis ludis cognoscere desiderat, ille poterit legere Valer. Max. lib. 2. cap. 1. Procopium de bello Gothorum lib. 2. Alex. ab Alex. lib. 2. cap. 9. Plin. lib. 8. cap. 9. Aelian. Var. hist. lib. 11. Sabelli-cum lib. 7. Cælium Rhod. lib. 1. antiq. Lect. cap. 11. lib. 6. cap. 28. lib. 16. cap. 5. Zvingerum in theatro vitæ pag. 386. pag. 403. pag. 3667.

DE SECUNDO.

nempe

De præmii constitutione quidnam fuerit, quid prædictis exercitiis promeritum brabæum videlicet monile vel inligne aliquod honorarium vel in specie corona.

Quod enim horum exercitiorum retributionem & præmium attinet, quod victoribus, qui palmam sive victoriam obtinuerunt datum fuit, vocatur illud ab Apostolo Paulo hic loci

1. In genere Monile sive brabæum aliquod, quod fuit aut aurum aut argentum, aut equus, aut pallium, aut ali-quod aliud præmium, Græco nomine brabæum, latino vero palma victoriæ, vel corona dictum post metam cursus positum, & illi datum, qui primus præfixum terminus consecutus est, reliquis in varium currentibus quibus nihil utilitatis præstabat, suus cursus, sed non nisi risum & Cachinnum deportarunt, ut scribit Dionysius, Chartusanus super hunc locum.

2. In specie vero vocatur Corona ab eodē 1. Timoth. h.

E

2. v. 5.

2. v. §. cum inquit nemo coronatur nisi rectè pugnet, hoc est vertente Poeta:

Non nisi certanti pulchra corona datur.

Et indicat quod præmium istud victoriæ in specie Corona fuerit, quemadmodum etiam testatur Tertullianus eo libro, quem de milite Christiano conscripsit, & alio quem Scoriacum indigitavit ita hac de re differens: Victores olea coronabuntur, cuius valde ferax & fertilis erat ea regio, & à Civilibus oneribus erant exempti. Præterea etiam Salarium ipsis de publico erat constitutum: Quemadmodum etiam indicat Henricus Salmuth in Guidonem Pancitollam de rebus memorabilibus antiquis, pag. 673. sequentem in modum hac de re differens. Fuerunt apud Græcos quatuor certaminum & ludorum genera, præ cæteris maximè celebrata & frequentia Pythagorica distributione à quadruplice earum sine desumpta, ut è Græco Epigrammate apparet, quod Ausonius ita Latinum fecit:

Quatuor antiquos celebravit Achaia ludos,

Cælicolum duo sunt & duo festa hominum,

Sacra Iovis Phæbique Palæmonis Arche morique

Serta quibus pinus malus oliva apium.

3. Præter ista præmia cuique certamini propriè destinata, omnibus victoribus etiam palma tribuebatur & magni præterea deferebantur honores, sicut enim Vitruvius lib. 4. Nobilibus Athletis qui Olympia, Pythia, Nemea & Isthmia, vicissent, Græcorum majores ita magna honores instituerunt, ut hi non modo in conventu stantes cum palmâ & corona ferant laudes: sed & cum reverterentur in suas civitates. cum victoriâ triumphantes quæd-rigis & in mænia & in patrias invehantur, & vectigalibus toto vitæ spacio constitutis fruebantur. Quin imò parum absuit, quin victores in Deorum quoque gentem & familiam transfererentur, Eusebius certè lib. 5. de Præparatione Evangelica scribit: veteres eò superstitionis & in-sanæ perductos, ut victores sive pugiles sive Athletas, sive alios concertatores
in

in ordinem Deastrorum retulerint, unde Horatius oda. i. de
victoribus loquens, ita ait:

----- Metâque fervidis
Evitata rotis palmâque nobilis
Terrarum Dominos evehit ad Deos,

4. Equibus omnibus eximius honor, & magna reverentia, quæ victoribus quondam Gymnicis exhibita fuit, apparet, & simul videre licet, quidnam illorum primum fuerit, præmium, videlicet Corona. Ita ut spiritus sanctus non dubitarit, exinde typum Christianismi desumere & nos ad constantiam & perseverantiam in fide hortari, ut simus constantes usque ad mortem ut ita coronam vitæ consequamur, Apoc. 2. 10. & ut teneamus quod habemus, ne quis auferat coronam nostram Apocal. 3. 11. Quemadmodum ita interpretatur Haymo super præsentem locum inquit: Altriori intelligentia per stadia, quo in illi currebant, debemus intelligere fidem nostram, intra cujus metâ debemus currere ab Exordio fidei usque ad vitæ hujus terminum quo usque perveniamus ad promissum beatorum, de quo Dominus dicit, qui perseveraverit usque ad finem salvus erit. Et idem porrò scribit, si illi omnes ita se præparabunt, cum scirent unum coronandum, & si solum modo promissum brabæum, qui prior veniret, occuparet, licet omnes post illum ad eundem locum pervenissent, quanto magis nobis est abstinendum, ab omnibus quæ cursum impedire possunt, cum omnibus nobis promissa sit salus æterna; Item illorum corona seu remuneratio erat corruptibilis, id est, temporales, quia cum tempore transibat, verbi gratia accipiebant aurum, argentum, quod corruptibile erat, accipiebant vestes quæ vetustate & tineis consumebantur, accipiebant equum, qui per mortem corrumpitur, & consumtus à veribus in pulverem transivit, dabatur eis corona terrenis & marcescibilibus floribus conferta; Nostra verò corona incorruptibilis est, quæ nulla immutatione corrumpitur, nec erit adornata floribus terrenis

renis, sed in modum regalis Diadematis æternis gemmis confecta, in æternum Spiritualiter nobis servabitur, nostra corona Dominus omnipotens erit, & contemplatio totius SS. Trinitatis, videntes Deum sicut est, in quo habebimus sine fine mansuram omnemque beatitudinem & societatem, quoniam videntes fulgidum, erimus fulgidi, videntes beatum, erimus beati, videntes immortalem, erimus immortales, felicesque per omne seculum. Et Chrysostomus super hunc locum, si illis hæc fiunt, ubi una corruptibilis datur corona, multò magis hic quoque ubi pro majori gloria & honore contenditur, neq; unustalis coronatus, sed præmia longè superant labores. Qui plura de Coronis & earum significationibus sive remunerationibus Spiritualibus & æternalibus scire desiderat, legat Augustinum Tom. 8. fol. 146. & 168. & 241. & 251. & 291. ubi docet quid sit quod Deus in nobis coronet, nempe non nostra merita sed gratiã & misericordiam suam, juxta illud Poeta:

Nil Deus in nobis præter sua dona coronat.

DE TERTIO.

nempe

Coronarum descriptione quid fuerint ratione nominis & rei, nec non ratione causarum, efficientis Materiæ, formæ & finis.

Postea quæ enim de exercitiis illustribus nec non de illorum præmiis actum, quæ & qualia fuerint & qua ratione illis ipsis coronæ sint acquisitæ ratio ordinis requirit, ut aliquid agatur de illarum definitione & descriptione, quid nam fuerint & quidnam de illis statuendum sit.

I. Ratione nominis, & diversarum Etymologiarum quas habeant.

1. In lingua Ebræa qua vocantur hic loci nempe in-textu Psalmi nostri 21. עֲטָרָה Vbi David dicit: הִשִּׁית לְרִאשׁוֹ עֲטָרָתוֹן אֲרָבָה quæ significat circumcinxit, circumduxit, circumligavit.

In

In lingua græca qua dicuntur *σεφάνια* à *σέφω* & *σεφάνια*, quod significat coronam redimio, cingo, quemadmodum isto significato vocabulū usurpatur & ponitur hic loci nempe in textu Psalmi nostri 21. ubi David ait: *ἔθηκες Ἰσὴν τὴν κεφαλὴν αὐτῆς σέφανον ἐκ λίθου πύριου* posuisti super caput ejus coronam è lapide precioso, ubi septuaginta vocabulum *ἰσ* per *λίθον πύριον* sive pretiosum lapidem vertarint, quos secuti Hieronymus & Hugo Topazium intelligunt, verum cum deducatur à radice *ἰσ* quod consolidare & roborare significat, ideo non male per aurum solidum & bene purgarum redditur. Et ista interpretatio etiam à Luthero retenta est; Quando enim solidius, tanto purius est. Hinc adjunctum coronam auri puri, quæ vox eadem etiam occurrit Psal. 19, 11. Vbi Chaldaeus paraphrastes Oberzim interpretatur. Ebr. 2. v. 7. dicitur de Christo è Psal. 8, 6. *καὶ ἰσζα εσεφάνωσας αὐτὸν gloria & honore coronasti eum, & eodem sensu usurpatur quoque Matth. 27. v. 27.*

3. In lingua latina, qua dicuntur coronæ à choro elisa tamen aspiratione, qua chorus per ch. corona vero saltem pro c. scribitur, quamvis autore Festo & Quintiliano veteres etiam coronam pro ch. scripserunt, quemadmodū & Chenturio, præcho &c.

4. In lingua Germanica *Krönnet*, quod à latino corona desumptum est, vel à choro & choræis, quod coronæ in frequentioribus canentium choris & conventibus, & præcipue in Choræis sive saltationibus usurpari consueverint, quemadmodum testatur Virgilius inquit: *Omni quam chorus & socii commitantur ovantes.*

II. Ratione rei, quid nimirum Coronæ propriè sint & quid vocabulum coronæ hic loci propriè significet videlicet per *ἀρεσιν* sive sententiam negativam.

1. Non conventum sive coetum & multorum hominum congregationem, in circuitu circumstantium, in cujus mediâ aliquid recipitur, quemadmodum isto significato usurpatur à Cicerone in oratione pro Flacco, ubi inquit à

Judicibus oratio, avertitur, mox in coronam effunditur.

2. Non sidus aliquod caeleste, quod sinistro humero ab Arctophylace ex engonasi conjungitur calci dextri pedis, sive supra caput Arctophylacis constitutum est, & novem stellas habet in circuitum & orbem circumligatas & dispositas, in quarum numero sunt tres, insigniores clarius lucentes, in Cancro & Leone occidit, & in Scorpione Nonis Octobris oritur, teste Virgil. lib. 1. Georg. ubi dicit:

Grossi atque ardentis decedat stella Corona.

3. Neque halonem, circum lunare aliquod meteoron quod à Mathematicis corona dicitur.

III. Sed per *θεσν* sive affirmativam sciendum est quod denotet,

1. Vel ornamentum muliebre, virginum & est idem quod sertum, à serendo dictum, sive quod è floribus seminatis, constat, quemadmodum & ipsa Ceres, Sationum Dea inde nomen habet, quod sit Seres, sive Magistra sementis, quemadmodum isto significatu usurpatur à Plauto in *Asinaria*, ubi ait, cum si coronas sarta unguenta jusserit ancilliam ferre, vengro.

2. Strophium sive ligamentum crinium, quo significatu usurpatur ab Homero lib. 1. Carminum, quando ait, conscindit hærentem coronam crinibus.

3. Vel ornamentum militare & regium, quo personæ illustres decorantur, & est idem quod Diadema quemadmodum pluribus allegatis in sequentibus docebitur. A Corona fit corono verbum, quod significat coronam capiti impono, cujus passivum est coronor, à quo coronator, coronatrix, coronatio & ejusmodi derivata alia quibus coronationum actus designantur.

4. Coronamenta sunt flores & frondes vel alia res è quibus coronæ fiunt, & sumuntur, pro coronarum multitudine & copia, ut atria coronamentis referta.

5. Coronarium quod ad coronas pertinet, ut *ασ*, coronarium.

6. Coronarii qui coronas faciunt vel vendunt &c.

7. Vn-

7. Unde diminutivum Corollarium descendit quod significat auctuarium, aut aliquid quod supra mensuram adjectum est, à corollis nomen deductum, quod cum placuerit autoribus in seena dari solitæ sint, ἐπιφορὰ προσκατάβλημα Πηρόσης ἐπίμετρον. Et interdum idem est, cum suo primitivo, & sumitur pro Corona, quemadmodum videre est apud Svetonium, ubi inquit: itaq; corollaria & præmia alienis quoque dabat & muneribus crebra & grandia de suo offerebat.

I V. Ratio causæ efficientis sive primi autoris à quo proveniunt sive primitus coronæ sint, de quo notandum,

1. Quod is non sit inter gentilium Deastros vel Vulcanus qui illam Veneri, & illa iterum Baccho dono dederit, ut illè primus fuerit qui se post victoriam ex India reportatam coronavit, multò minus Prometheus aut Ianus uti olim Ethnicorum tulit opinio.

2. Neque inter earundem Deastros quærenda, quales vel sunt Venus, quæ eam Baccho dono dederit vel Hlyceria ideo Coronaria dicta, quod prima & sola inter Deas tanquam Coronarum invenit: fixa coronata sita, vel Ariadne quæ eam à Baccho dono ac cepit, qui eam illa ipsa fati concedente in cælum transtulerit.

3. Multo minus inter homines, ut coronarum autor sit, vel Theseus, qui eam à Neptuni patris uxore dono acceperit cujus splendore è tenebris labyrinthi ad lucem devenit, vel Athenienses, vel Stephanus natione quidam Græcus vel Sycion, qui ex ingenio Pansia Pictoris eam primus pingendo adumbravit.

4. Quemadmodum hæc de re legi possunt, Natalis Comes, Mythol. lib. 4. cap. 19. Plin. lib. 15. cap. 11. Atheneus, lib. 15. cap. 5. Cælius Rhodig. lib. 6. cap. 11. Scaliger lib. 1. Pœt. cap. 23. quomodo inter se discordent & discrepent, & certum Coronarum autorem constituere nesciant.

5. Sed verus & legitimus coronarum inventor est Deus verus, sive Sacra Trinitas, quam David hic loci coronarum autorem, datorem, Collatorem & collocatorem in-
ritu-

stituit v. 3. nostri textus dicendo, Tu es qui imponis Regi nostro Coronam, & Psalm. 56. ar. dicit quod ipse sit, qui nō saltem reges, sed & annum bonitate sua coronet, ut instar regis sponsæ coronatæ appareat, Imo Moses antiquissimus scriptor qui longe ante Bachum, & alios gentilium Deos fuit, coronarum mentionem facit, ut inde appareat longē antiquiorem illarum usum esse, quam ut ab istiusmodi Diis deveniant.

V. Ratione Materiæ qua primum fuere,

1. Spicæ & frondæ ex aristis & arborum ramis ab agricolis & ruralibus, contra ardorem æstatis factæ & impositæ.

2. Varia florum mixtura compositæ ornatus, & recreationis gratia, præsertim in scæmineo & muliebri sexu qui eis præ viris delectatus est.

3. Post modum accessit, ut illæ etiam honoris & gloriæ causa usurpatæ sint, in ludis Olympiacis, Pythiis, Isthmiis, Nemiis & Scenicis & aliis sacris certaminibus è pinu malo, oliva & apio.

4. Item in pugnis & præliis militaribus loco brabæi & præmii, pro ratione majoris & minoris meriti, utpote Iliginea & querna Civilis, Myrtea Ovalis, Laurea Poëtarum, hederacia bacchantium, ærea & colljacea felle bubulo tincta histronum, ex asparago sponforum, ex apio, mortuorum.

5. Nec ex solum honoris, sed & ignominie & dedecoris, quales sunt, spinea Christi, Lanca adulterorum Papyracea Hussi.

6. Et quæ ejusmodi aliæ fuere, quæ non saltem ratione materiæ, sed & ratione temporis distincta fuere, aliæ æstivæ, aliæ hybernæ & Aegytiacæ dictæ, è ligno, cornu, ebore, & aliis rebus factæ, & variis coloribus pictæ, quando terra flores negavit.

7. In quorum numero quod non immerito mirum videtur, pretiosissima fuit graminea, in quo exercitus quis obsidione liberatus fuit non pretio, sed honore æstimata, quod

quod ea non nisi à militibus Imperatori dari consueverit, ubi alia omnes ab Imperatoribus vel militibus, vel collegis data, quemadmodum suo tempore docebitur.

8. Quibus omnibus antecellit aurea, cujus David in presenti Psalmo mentionem facit, & dicit, quòd Deus sibi coronam auream imponat, quales fuere, Coronæ militares, Muralis, Vallensis, Castrensis, Rostrata, & præsertim triumphalis, Item regis è pyropo sive præstantissimo quodam auri metallo, præ aliis ductili, affabre facta, quod propterea æs, coronarium dici solitum quod Regum & Imperatorum Coronis inservire consueverit, quemadmodum hac de re legi potest Plin. lib. 24. cap. 4. Iohannes Ravinius in officina pag. 665. & alii.

VI. Ratione formæ qua illarum alia fuere,

1. Coronæ longæ quibus busta sepulcra, sellæ curules, theatra & currus triumphales exornari consueverunt, Teste Revardo apud Henricum Salmuth super Guidonem Pancorollum de rebus memorabilibus antiquis, pag. 734.

2. Coronæ Lunares, sive semicirculares, ab aure ad aurem pertingentes, qualis fuit Corona & Cidaris sive frontale pilei sacerdotalis Aoronis & Posteriorum in rotunditatem affixa, cum inscriptione Hakadasech Iehova sanctitas Domini, quemadmodum testatur D. Pelargus commentario in Exodum super caput 28. pag. 279.

3. Coronæ solares sive circulares rotundæ in nonnullam sublimitatem subvectæ, quales sunt Regum & Imperatorum de quibus hic loci sermo est.

4. Quibus annumerari potest Corona Papæ trifornicata & tricamerata, triplicem potestatem regni triplices Cœlestis terrestris & infernalis quam sibi vendicat denotans cum coronis cleri Pontificii quarum fit mentio, Apoc. 9. v. 7. in descriptione cicadarum papatum tubæ quintæ Apocalyptica.

5. Coronæ Loemiscatæ aureis & gemmeis fasciis sive laniscis de coronarum lateribus, dependentibus ornata, quemadmodum fit in insulis Cardinalium, de quibus Ter-

F

tulla-

tullianus in libro de Corona Militis Christiani & alii auctores consulendi sunt. Erant enim Lemnisci fasciolarum ut Sextus ait colorum, dependentes à Coronis de quibus Plin. lib. 21. cap. 3. Vbi de Coronis loquitur, quæ ex foliis aureis & argenteis constabant. Accesserunt etiam Lemnisci, quos adijci ipsarum coronarum honos erat propter Hetruscos, quibus jungi nisi aurei debebant, Hinc Lemniscatæ coronæ & palmæ præ in nobiliore victoria Lemniscis ornatae victoribus dabantur, prout testatur Ausonius dicens:

*Et quæ jam dudum tibi palma poetica pollet,
Lemnisco ornata est, quæ mea palma caret.*

Et melius id Sidonius exprimit, ubi ita canit,

*Hic mox præcipit equus Imperator,
Palmis serico torquibus Coronas,
Conjunge & meritum remunerari.*

Nam Coronis torques & palmas, serica hoc est sericulos Lemnicos quos ex Festo fasciolas dixerimus conjunctos fuisse inuit ut interpretatur Scaliger Auson. Lect. lib. 1. cap. 10.

VII. Ratione finis quæ consideratur in genere & in specie.

1. In genere videlicet quod coronæ inventæ,
1. Non tam ut sint tegumenta & umbracula capitum contra solis æstivum ardorem & calorem,
2. Quam virtuosorum hominum ornamenta, quibus ab aliis è trivio & de fece vulgi natis discernentur.
3. Imò ut essent brabæ, & mavorum factorum sive eximia virtutis insignia præmia, post certamina data quemadmodum testatur Augustinus Tom. 3. cap. 10. pag. 3172. Et Theodoretus Tom. 11. in Ezech. Sect. 5. pag. 418. quando ait: quod corona eam gloriam denotet, quæ à pietate & cultu legis, adeoque ex omnibus bonis comparata est.
4. Vel ut essent fortitudinis bellicæ incitamenta, quibus illis calcar ad animositatem & consequendam gloriam adderetur.
5. Vel ignavorum suscitamenta, quibus illis torpor & veteranus ex oculis excuteretur.

VIII. In

VIII. In specie vero sequentes res sunt in quibus coronæ ad cohonestandos certos actus usurpatæ videlicet,
I. In Choro sive statu Ecclesiastico.

1. In Majestatica Deorum & Dearum representatione, qua coronati introducti sunt, quemadmodum videre est Baruch 6.8. ut & in Baccho felicitate Glyceria, Cybele, & aliis quos Ethnicorum stoliditas pro coronarum inventori- bus & gestatoribus, instituit, teste Plin. lib. 6. Nat. hist. cap. 4. lib. 35. cap. u. Athenæo lib. 15. Dipno Soph. cap. 10. Cælio Rhodig. lib. 6. cap. 19. Antiq. lect.

2. In sacrificiorum peractione, & templorum suorum exornatione, ut Altaria, suggesta, Cathredas, & sacrificia sua coronis condecorarint gentiles, quemadmodum videre est Ezech. 23. 24. 2. Macc. 6. 7. Act. 14. 13. apud Plin. lib. 11. cap. 3. Athneum Dignos lib. 10. cap. 6.

II. In foro sive statu Politico.

1. In Imperatorum, Regum suorum constitutione, quemadmodum videre est à Corona Saulis, 2. Sam. 1. 10. Davidis 2. Sam. 12. 3. 1. Paral. 21. 4. Psalm. 21. 4. Syr. 47. 7. Salomonis Câr. 3. 11. Ioas 2. Reg. 11. 12. 2. Paral. 23. 11. Ahasveri Esth. 8. Vasthi Esth. 1. 12. Estheræ Esth. 2. 17. Caligulæ Alex. ab Alex. lib. 4. cap. 4. Iulii Cæsaris Sabell. lib. 5. Enuead. 6. Imp. Friderici. Albert. Cranzius lib. 1. Saxon. cap. 25. Coronis Regnorum Hispaniæ, Yngariæ, Bohemiæ, Poloniæ, Sveciæ quæ regibus in homagiis conferri solêt, majoris autoritatis gratia. Vnde fitur vocabulum corônæ per metonymiam signi pro signato nõ raro pro ipso regno suatur, Esai. 23. 8. Psal. 89. 39. Esai. 28. 2. & Vrbes quædam coronæ dictæ, quemadmodum talis fuit Corona, Vrbs Achajæ; imò monetis impressæ sunt coronæ, ad denotandam Majestatem Imperatoriam & regiam, quemadmodum factum in moneta Imperatoris Augusti cujus uno latere ipsius imago, in altero Corona querna stetit effigiata.

2. In virorum benemeritorum cohonestatione, quemadmodum videre est, in Corona Aoronis Exod. 29. 6. Exod. 29. 30. Syr. 45. 14. in Corona summi sacerdotis, Iosua Zach. 6. 11. in Corona Philippi. 1. Macab. 6. 15. in Corona Mardochai

Esth. 8. 15. in Coronis Pythagorę, Periclis & Parthassii, qua illis omnes in præmiũ virtutis concessę, pro ut testantur Valerius Maximus lib. 2. Exempl. cap. 5. Ravisius in officina pag. 559. Zvingerius in theatro fol. 434. & fol. 437.

3. In luctatorum suorum retributione de qua paulo ante in initio Exegeteos.

4. In virtutis bellicę remuneratione, de qua paulo post in coronarum divisione.

III. In thoro sive statu Oeconomico.

1. Novorum sponzorum copulatione, teste Scaligero lib. 3. poet. cap. 100. ubi ait in Boëtia Sponfos asparago coronari solitos, quod deposita feritate ad alterius morem & voluntatem mansvescere discant.

2. Nuptialium solennitatum & Convivarum, nuptialium exhilaratione, ut conclavia & pocula coronis & floribus ornarint, prout videre est Sap. 2. 6. apud Plin. Nat. hist. lib. 21. cap. 7. Alex. ab Alex. Geneal. dierum lib. 5. cap. 2. Athenau dignos lib. 18. cap. 15. Virg. lib. 3. & 7. Æneid.

3. In Mancipiorum & captivorum suorum introductione, ut illos vel coronatos vel corona militũ stipatos soliti sint sistere, prout testatur Gellius Noct. Attic. lib. 7. cap. 4. Alex. ab Alex. Geneal. dier. lib. 2. cap. 2. Unde sub Corona venire, idem fuit, quã captivum esse, propterea quod captivi soliti fuerint coronati venire, ut ait Cato in libro de re militari, allegante Henrico Salmuth super Gvidonem Pancirollã derebus memorabilibus antiquis, pag. 399. & ut Gellio lib. 9. cap. 5. vult, quod militibus stipati veluti corona circumdati fuerint, ut illa circum statio quę illis custodię causa data est, coronã dicta sit.

4. In mortuorum suorum sepultione ut urnas & sepulcra floribus & coronis prostraverint, autore Alex. ab Alex. lib. 4. cap. 8. qui testis est, quod eorum cadavera & sepulcra apud coronari consueverint. Et Cicero autor est, quod coronę tales singulare decus honoris fuerint, quo mortui ut triūphatores malorũ condecorati, ita ut ex non nisi personis benemeritis concessę, sed si quis talẽ coronam pacisceretur, sive pre-

pretio emeret, quod ea pro nulla habita, Videatur Plin. lib.
1. Nat. Hist. cap. 3. Cicero lib. 2. de finibus. Clem. Alexan-
drinus lib. 2. Pœdiæ cap. 8.

DE QVARTO ET VLTIMO

primæ hujus Exegeſeas membro vide-
licet.

Coronarum prædictarum diſtinctione.

Præcipuus enim Coronarum veterum uſus ad quem il-
læ ipſæ adhiberi ſolite ſunt, fuit & conſtitit in virtutis bel-
licæ remuneratione, ut non ſaltem Coronæ in ludis Olym-
piacis, Iſthmiis, Pythiis & Nemeis, ſed præſertim in præliis, &
poſt eorum triumphos & victorias inſignum gloriæ diſtri-
butæ ſint, quemadmodum patet,

I. Specialiore huius ſententiæ confirmatione qua con-
ſtat, quod præ aliis viris ſtrenuis præcipuè victores & bello-
rum triumphatores coronati ſint, quemadmodum videre li-
cet Iudith 3. 10. & apud Plin. lib. 20. 6. cap. 4. Gellium Noſt.
Attic. lib. 9. cap. 6. Alex. ab Alex. Geneal. Diæ. lib. 3. cap. 18.
Polyd. Virg. de rer. inu. lib. 2. cap. 27. Thucid. de bello Pe-
loponneſiaco lib. 4. fol. 331. Quintum Curtium lib. 4. hiſt. cap.
5. nec non ejuſmodi auctores alios qui de factis & rebus ge-
ſtis Romanorum ſcripſerunt.

II. Coronarum harum diſtinctione, quotuplices nimirū
fuerint, videlicet nō uniformes ſed multifariæ & ut plurimū
triplices quæ iterum in ſuas ſpecies ſubdiuiduntur ut ſint,

1. Vel temporales de quibus huc uſq; ex hiſtoriis hic
loci actum & porro agendum eſt.

2. Spirituales ſive coronæ quarum ut plurimum in ſcri-
ptura ſacra fit mentio, quod illæ ſint, Coronæ typicæ, ſive
tales quibus omnis generis virtutes quas Reges ac Principes
in coronis ſuis debeant gerere, præfigurantur.

3. Eternæ quas poſſidebant electi in æternæ ſalutis
perfruitione de quibus poſterioribus tractatu proxime ſe-
quente, qui de Margaritis inſtituetur.

4. Quod uero primum genus coronarum nempe tem-
pora-

poralium attinet, sunt illæ iterum triplices,

1. Ludicæ, 2. Regiæ, 3. & Militares.

5. Quod attinet primas nempe coronas ludicras quæ in ludis Olympiis, Isthmiis, Nemeis & Pythiis, distributæ de illis dictum est in antecedentibus.

6. Quod attinet alteras nempe regias dicetur in tractatu meo proxime sequente de Margaritis pacis.

7. Quod tertias sive Coronas militares & bellicas, illæ sunt, de quibus ulterius dicendum, & illarum divisio instituenda, ut percipiatur, quid & quotuplices fuerint, quarum in historiis fit mentio, illudque iterum vel

1. Theorice istarum Coronarum denominatione quæ & quales fuerint, sive quæ illarum sint nomina.

2. Practice sive exemplariter quinam sint, qui illarum unam aut alteram consecuti sint.

2. Applicativè, ut thesis ad Hypothesin conferatur & doceatur, quod harum enumeratarum Coronarum corona pacis omnium optima sit, quæ non præliis sed studio pacis comparetur.

4. Conclusivè, ut aliqui alii autores recenseantur, qui de coronis scripserunt, quos consulere queat, si fortè fortuna fuerit, quibus præsens meus de Coronis tractatus non satisfecerit.

III. Quod attinet primum nempe theoreticam Coronarum militarium considerationem, instituitur illa

1. Illarum donationum, quæ in bellis, viris bene meritis conferri consueverunt collatione.

2. Ipsarum Coronarum bellicarum illatione.

IV. Quod attinet iterum primum, nempe donationum militarium collationem, sciendum est de illa, quod in historiis commemoretur, quod varia dona viris benemeritis dari solita sint, videlicet,

1. Torques aurei, unde equites torquati dicti quando fuerit catenæ aureæ de collo victorum suspensæ pro ut testatur Tacitus lib. 3. Livius lib. 39. Isidorus Pelusiota lib. 19. cap. 31.

2. Armillæ fuerit manuum insignia de quibus Liv. lib. 1.

Plin.

Plin. lib. 28. cap. 4. lib. 33. cap. 2. Isidorus lib. 19. cap. 91.

3. Hastæ puræ sive meræ aureæ, de quibꝰ Festus, Varro, Polybius, Plutarchus, Iosephus lib. 7. belli Iudaici cap. 8. & alii autores, quod illis datæ qui ingente strage hostium castra affecissent.

4. Vexilla Phaleræ in aures Togæ prætextæ & alia vestimenta pretiosa.

5. Honores dignitatum & majora officia.

6. Privilegia libertatum, liberalis victus & sustentatio munifica, & ejusmodi beneficia alia, de quibus Plutarchus in Coryliano, Livius lib. 26. Polybius lib. 5. Cæsar lib. 6. bell. Gallici, & lib. 1. belli Civilis. Varro lib. 6. de lingua latina lib. 6. & alii.

V. Quod attinet alterum, nempe coronarum bellicarum relationem, sciendum est, quòd illæ primarium præ aliis virtutis bellicæ præbæum fuerint, quibus pro quantitate suorum meritorum viri fortes remunerati sunt. Et fuere illæ ipsæ, ut plurimum octuplices, quarum sequens est ordo & sequentia quæ in historiis reperiuntur nomina, videlicet obsidionalis, Civica, Muralis, Vallaris, Castrensis, Navalis, Ovalis, Triumphalis omnium maxima, Quamvis enim & aliæ sint, quarum interdum fit mentio, quod vel à materia vel forma nomen sortitæ & vel aureæ Gemmatæ Lemnissatæ, & nescio quomodo non aliter dictæ principalia tamen & frequentissima omnium quæ à fine deveniunt desumpta nomina, ut vel ab obsidione remota vel civitate servata, vel à muro castris & hostium vallibus superatis dicantur, sequentem in modum, videlicet,

1. Obsidionalis omnium nobilissima, licet materia saltem fuerit graminea, non pretio sed honore estimata & data, ei, qui exercitum obsidione liberaverat, & non nisi à militibus Imperatori collata, ubi aliæ ab Imperatoribus tribuæ sunt, quemadmodum testatur & de illa ipsa legi potest Plin. lib. 22. cap. 4. & 6. Pomponius Festus Servius ad 8. Æneid. Virgilii & alii autores.

2. Civica aurea, quæ dabatur ei, qui civem aliquem ex
hosti-

hostium manibus eripuit, primo iliginea, postea querna
uti videre est apud Gellium lib. 5. in Corylion.

3. Muralis aurea data ei, qui primus murum subivisset,
& Oppidum hostiū per vim conscendisset quemadmodum
testatur Plin. lib. 7. cap. 28.

4. Vallaris sive eadem & eodem nomine dicta.

5. Castrensis aurea data ei, qui primus hostium vallem
& castra cepisset.

6. Navalis etiam aurea, & navium rostris distincta.
quam is consequebatur qui prælio maritimo primus hosti-
um navim insilivisset, uti licet legere apud Plin. lib. 7. cap. 30.
& lib. 16. cap. 4. Dion. Cassium lib. 47. Epist. 129.

7. Ovalis quæ dabatur eis, qui urbem introibant, o-
vantes quando leviter bellum sine cruore perfecissent,
deditioe facta, dicta vel à clamore populi, quo vocife-
rabatur jo jo dicens, vel ab immolatione ovium quæ fiebat
ovatione peracta, & erat Myrtea quasi lavis & laude ve-
nerea, quæ sine clade fiebat, nonnihil contempta & inde à
Pompejo recusata, & in lauream mutata.

8. Triumphalis autem Imperatori ob causam trium-
phi missa, qui Triumphos ab ovatione ita distinctus fuit,
quod ovantes pedites ibant in Capitolium senatu sequen-
te, Triumphatores verò quatuor equis albis & currum au-
reco vehebantur, senatu Romano præcedente & sequenti-
bus devictis catenis ligatis hostibus. Deinde ovationis cau-
sæ erant, bella non rectè indicta, aut cum justo hoste non
gesta, aut cum hostium nomen humile fuit, ut pyraearum &
servorum, de quibus opinionibus plura in prototypo.

VI. Quod attinet exemplarem harum coronarum
commemorationem, sive relationem illorum qui illas co-
ronas promeriti sint, introducitur illa, partim particu-
lariter, partim universaliter.

1. Particulariter, commemoratione illorum quorum-
dam, qui coronas has vel illas in specie consecuti sint,
quales sunt, L. Licinius Dentatus, qui primus, & Fabius
Cuncta-

Cunctator qui alter, & Augustus Cæsar, qui ultimus ob-
dionalem coronam impetravit.

2. Corona civica Ciceronem L. Lælius decoran-
dum censuit, ob sedatam perniciosissimam Catilinæ con-
juracionem.

3. Coronam Muralem, Hostius, Hostilius con-
secutus est.

4. Coronam Rostratam, Titus Vespasianus,

5. Triumphalem Posthumus Dictator,

VII. Universaliter verò sive coronas multas, &
pleraque omnia dona militaria paulò ante commemorata
consecuti sunt.

1. L. Licinius Dentatus, de quo memorant histo-
riæ, quod 125. præliatus, odis ex provocatione Victor
exitertt, 45. cicatricibus in facie & nulla adverso tergo
insignis spolia cepert 25. torquibus tribus, 80. Armillis.
140. Coronis Civicis 13. aureis, 8. muralibus, tribus ob-
sidionalibus ornatus sit, quemadmodum testatur Iohan.
Antonius Valerinus Jesuita in libro de re militari pag. 381.
& Ravisus in officina pag. 606.

2. Aurelianus de quo autor est Vopiscus, quod à
Valeriano donatus sit coronis muralibus quatuor, Valla-
ribus quinque, Ovalibus duabus, civicis duabus, hastis
puris decem, vexillis bicoloribus quatuor, palliis pro-
consularibus duobus, Toga prætexta palmata, Toga præ-
texta subarmali, profunda sella elaborata.

3. Imperator Probus de quo idem scribit quod pu-
blicè in concione donatus sit hastis puris quatuor, coro-
nis vallaribus duabus aureis, torque aureo uno, patera sa-
crificali quinque-libri.

VIII. Quæ omnia demum applicantur ad pacem &
demonstratur, quod quæ promotione & restitutione pacis
Corona acquiritur, multò melior sit, non una sed infini-
tis Coronis obsidionalibus, Civilibus Muralibus, Na-
valibus, & cujus eminentiæ & dignitatis sint aliæ. teste Poeta
qui inquit quod.

G

Pax

----- Pax optima rerum
Quos homini novissedatum pax una triumphis,
In numeris melior.

IX. Quemadmodum illud ipsum conclusivè commemorando, in secunda hujus Exegeseos parte Theologica, nempe antecedentium historiarum applicatione, ut & decem meis aliis scriptis Pacis Germanicis, in quibus ipsa pacis realia pertractantur, Deo volente pluribus demonstrabitur, quæ benevolus Lector successivè producenda patienter expectare velit.

X. Et interea si quis fuerit, qui plura de Coronis & antiquis illarum usibus scire desideret, ille consulere potest è veteribus scriptoribus Mnestem & Callimachum Medicos, Plin. lib. 12. Natal. hist. cap. 3. Valer. Maximum lib. 2. Exempl. cap. 1. Sabell. lib. 7. Ennead. 7. Alex. ab Alex. lib. 4. cap. 11. & 18. Gellium. Noct. Attic. lib. 5. cap. 6. Blondum Floriliviensem de Rom. Triumphante Volateranum Philol. lib. 26. Dionysium Halycarn. antiq. Rom. pag. 462. Iohan. Antonium Valtrinum de re militari pag. 381. cum voto finali,

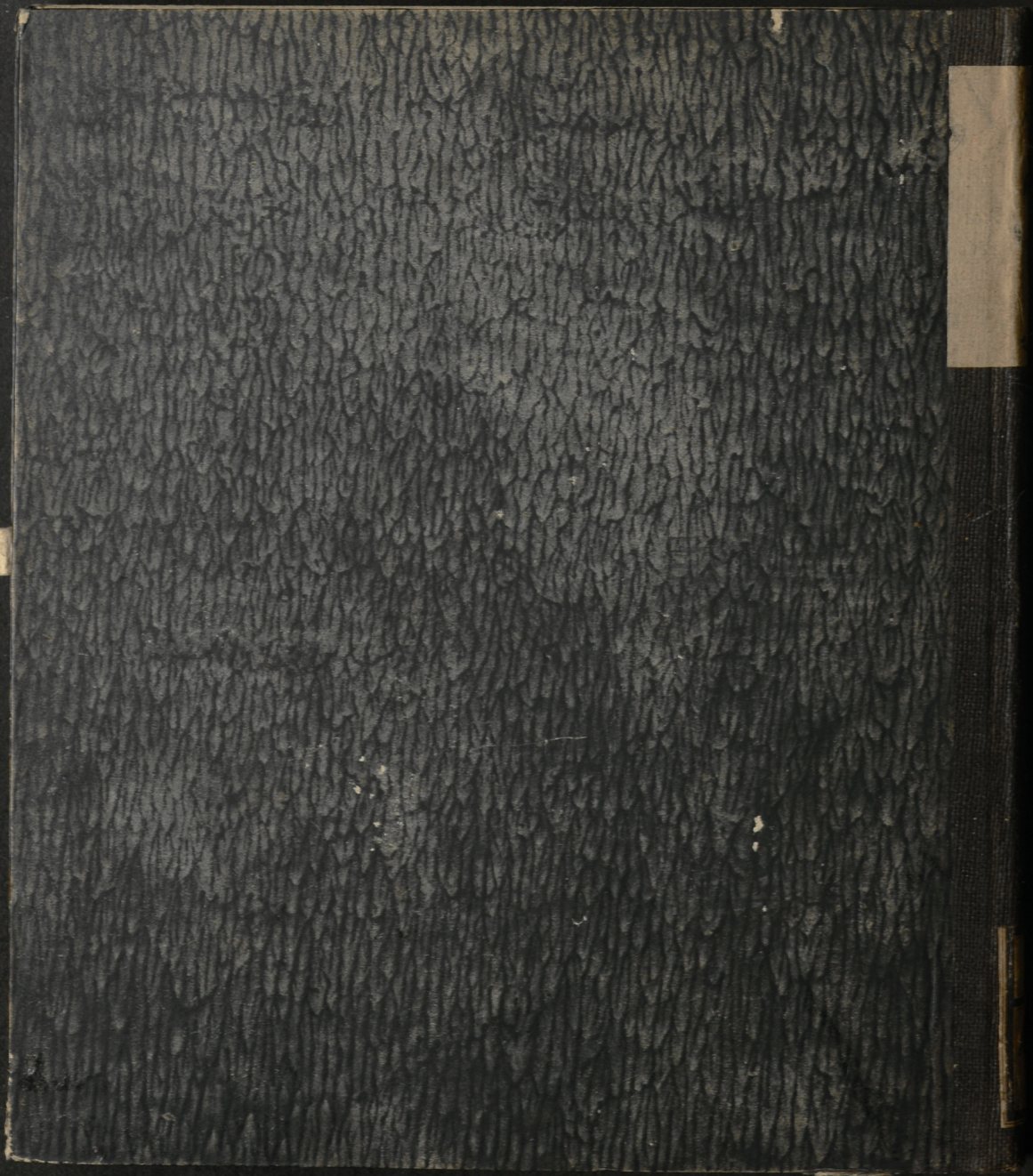
Nulla salus bello pacem te poscimus omnes.

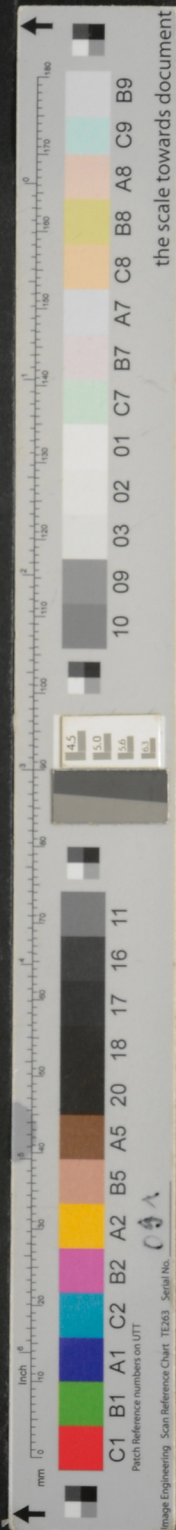
F I N I S.

Gebunden
bei
L. A. GARBE
Rostock.
Breite Str. 25.

alter, & Augustus Cæsar, qui ultimus obli-
onam impetravit.

na civica Ciceronem L. Lælius decoran-
ob sedatam perniciosissimam Catilinæ con-

onam Muralem, Hostius, Hostilius con-

onam Rosstratam, Titus Vespasianus,

mphalem Posthumus Diator,

niversaliter verò sive coronas multas, &

ia dona militaria paulò ante commemorata

cinus Dentatus, de quo memorant histo-

præliatus, oëies ex provocatione Victor

cicatricibus in facie & nulla adverso tergo

caperit 25. torquibus tribus, 80. Armillis.

Civicis 13. aureis, 8. muralibus, tribus ob-

ornatus sit, quemadmodum testatur Iohan-

erinus Iesuita in libro de re militari pag. 381.

officina pag. 606.

ianus de quo autor est Vopiscus, quod a-

atus sit coronis muralibus quatuor, Valla-

, Ovalibus duabus, civicis duabus, hastis

vexillis bicoloribus quatuor, pallis pro-

uobus, Toga prætexta palmata, Toga præ-

i, profunda sella elaborata.

tor Probus de quo idem scribit quod pu-

ne donatus sit hastis puris quatuor, coro-

uabus aureis, torque aureo uno, patera sa-

re-libri.

Quæ omnia demum applicantur ad pacem &

quod quæ promotione & restitutione pacis

itur, multò melior sit, non una sed infini-

sdionalibus, Civilibus Muralibus, Na-

eminentiæ & dignitatis sint alia. teste Poeta

G

PAE